

ABONAMENTUL:

Un an . . . 28 — Cor.
 jumătate an 14 —
 3 luni . . . 7 —
 o lună . . . 2-40

Pentru România și
 străinătate:
 un an . . . 40 — franci
 Telefon
 într-o oră și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/A.

INSERȚIUNILE
 se primesc la administra-
 ție.

Mulțămite publice și Lee
 deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

Unde trebuie lovit?

București, 22 Octomvrie.

În harta politică a continentului nostru se vor întâmpla, în viitorul apropiat, schimbări importante. Este vorba, bine înțeles, în primul loc de remanierele teritoriale ce vor avea loc în Orient, unde politica statului-quo a dat un desăvârșit faliment.

Ne putem închipui diferite soluțiuni cari să urmeze după actualul război, după cum vor fi învingători slavii sau turcii. *O singură soluțiune este absolut exclusă: statul-quo.* Dacă victoria va aparține Ligei balcanice nu vom mai putea avea nici o îndoială asupra soartei Turciei europene: ea va trebui să sufere o nouă deplasare, o nouă împingere spre Asia. Oricât de mult vor dori atunci Germania, Austro-Ungaria și chiar și Anglia să paralizeze mișcarea impetuoasă a slavilor din Balcani, va fi imposibil să se zădărnicească rezultatul just al unui război victorios. Și nu trebuie să uităm că la spatele Ligei Balcanice se găsește Rusia și Franța și, poate în curând, și Italia!

Dacă însă norocul armelor ar favoriza pe turci, noua îmbucătățire a imperiului turc european nu va lua proporțiuni așa de mari, — fără a putea fi însă evitată. În orice caz anumite provincii ale Turciei europene: Macedonia, Albania, Serbia-veche, se vor erija în provincii autonome. Și este un lucru așa de bine cunoscut că starea aceasta de autonomie nu este decât o situațiune provizorie după care fără îndoială are să urmeze independența. Macedonia va sfârși prin a fi

anexată la Bulgaria, Serbia-veche la regatul sârbesc, iar Albania va deveni un stat independent. Grecii își vor lua și ei partea lor. Toate acestea sunt lucruri fatale, *inexorabile*, pe cari în zadar ar încerca să le împiedece anumite puteri europene.

Cu atât mai puțin suntem chemați noi românii și tânărul nostru regat de a pune o stavilă dezvoltării firești a vecinilor noștri dela sud. O asemenea politică ar fi o *pierdere de timp* și de forțe cu totul nefolositoare, căci este ridicol să ne închipuim că menirea noastră este să sugrumăm pe bulgari, pe sârbi etc., numai pentru ca ei să nu devină mai puternici decât România! Aceasta n'ar fi numai o politică îngustă, de un egoism revoltător dar ar fi și o politică nematură, fiindcă ar duce la rezultate cu totul opuse aceluia pe cari le dorim.

Înțelegem foarte bine că statul român nu poate tolera ca la frontierele sale dela sud să se ridice, ca niște rivali tineri și primejdioși, alte două state tot așa de mari și puternice: Bulgaria și Serbia. Ne întrebăm însă: putea-va România împiedeca avântul firesc al slavilor din Balcani, putea-va să zădărnicească ea în mod real unirea Macedoniei cu Bulgaria și a Serbiei-vechi cu Serbia? Nu.

O invazie românească în Bulgaria cu un asemenea scop ar fi urmată imediat de o invazie rusească în România și atunci ea ar trebui să abandoneze toată Moldova, până la linia de fortificații Focșani-Nămoloasa-Galați, pradă armatelor țarului. Voind să împiedece dezvoltarea firească a altora ar risca să piardă propria ei independență, *ar risca însăși existența statului român.* Aceasta ar

fi pedeapsa că a căutat să strice socotelile altora fără a avea vre-un drept la aceasta.

Și atunci ne întrebăm: nu este oare mai bine pentru statul român și pentru *românism* în general să nu se provoace dușmănia de moarte a slavilor și printr'o politică isteată să se evite un conflict care nu poate să aducă decât nenorociri?! Nu este oare de o mie de ori de preferat o politică generoasă prin care s'ar putea câștiga simpatiile și *ajutorul efectiv* al acestei puternice lumi slave spre a-și rotunzi și România domeniul național?... Nu are oare și ea o Macedonia? Am uitat oare cu desăvârșire adevărul consacrat de atâtea ori de istoria lumii: un popor care stă pe loc este menit să fie întrecut și apoi dominat de alte popoare cari se desvoltă și în primul rând de popoarele învecinate. Decât să caute românii din Țară ca niște invidioși neputincioși, să pună bețe în roate la dezvoltarea altora, nu este oare mult mai bine să caute să se desvolte și ei cel puțin tot așa de mult? În loc să caute să zădărnicească cuceririle altora, nu este oare mai cuminte să cucerască și ei?

Ne-a trebuit multă sinceritate și nu mai puțin curaj ca să spunem aceste cuvinte cari așteaptă de mult a fi rostite și cari sunt astăzi *expresia întregii opinii publice românești.* Bărbați politici de frunte din România au luat cuvântul în acest sens. S'a format un *curent național* care urmărește această direcțiune.

Acest curent devine din zi în zi tot mai puternic, el este sprijinit de toți adeverații patrioți. Un fruntaș politic al României a de-

Din literaturii străine.

O mamă bogată.

Episod istoric, de Ivan Vasov.

Trad. de Ilie Marin.

Nota: O schiță istorică din viața agitată a luptelor Bulgarilor cu Turcii, este binevenită în zilele noastre, când se pornește războiul în Balcani. Cu atât mai binevenită, cu cât autorul schiței este Vasov, după cunoscutorii literaturii bulgare de astăzi, unul din cei mai de seamă scriitori bulgari.

1.

În ziua de douăzeci Mai — anul 1876 — se afla, pe timpul după-prânzului, o ceată de femei pe țărmul stâng al râului Ischer, față în față cu Lutibrod^{*)}. Femeile erau din localitatea aceasta. În aceiași zi a fost bătută ceata lui Botev, în munții balcanici și a căzut însuși Botev, lovit de gloatele unei bande cercheze, conduse de Giambala, cel setos de pradă. Femeile așteaptă să le vină rândul ca să le treacă pe cealaltă parte a râului.

Cele mai multe din ele nu știau ce se întâmplă împrejurul lor și altele nici că-și băteau capul cu așa ceva. Nu le interesa de loc marșurile

sgomotoase ale corpurilor de armată de dincolo de Vrața, marșuri, cari țineau de două zile — și nici nu le stângereau de fel ca să-și urmeze ocupațiunile lor gospodărești, obicinuite. Erau numai femei la țărmur, căci bărbații nu îndrăzneau să se arate. Cu toate că teatrul luptelor între răsculați și între bandele cercheze se afla la mare depărtare de Lutibrod, totuși, ajunsese vestea despre răscoalele acestea chiar și până pe aici — și bărbații au fost cuprinși de spaimă.

Intr'aceiași zi sosiră în sat câțiva soldați turci, ca să pună mâna pe oamenii, asupra cărora nutreau hănuială, iar alții supravegheau la trecerea râului pe aceia cari veneau și plecau.

În clipa despre care vorbim se afla luntrea lângă țărmul celalalt și țăranțele așteptau cu nerăbdare să se apropie luntrea de ele, ca să poată trece râul. În sfârșit se întoarse. Luntreasul, un țăran din Lutibrod, se răzîmă în loapată, ca să nu o ducă apa și călcă pe țărm.

— „Ei, repede, înainte, dragile mele!... Mai repede!...”

Deodată apărură doi gendarmi turci, călări. Săriră repede de pe cai și isbiră pe femei la o parte, ca să poată ajunge dânsii în luntre. Cel mai în vârstă din cei doi gendarmi, un ture gras, pociu pe bicul și începu să suduie: „Cărați-vă de-aici, porci de ghiauri!... Cărați-vă!...”

Femeile s'au dat la o parte, ca să aștepte mai departe.

— „Să nu vă mai văd, strigoaicelor!...” răcni

al doilea, sărind la femei cu enutul ridicat ca să lovească.

Femeile se respirară, care încătrău, tipând în gura mare.

Intr'aceea duse vâslașul caii pe luntre. S'au urcat în ea intr'aceea și gendarmii, iar cel gras strigă ca scos din fire, întorcându-se spre vâslaș: „Să nu lași pe nici o călea de astea lângă noi!... Haide, gata, pleacă!...”, striga și amenința el sălbatec.

Femeile, spăimântate, au început să se întoarcă spre casă.

— „Domnule dragă!... Așteaptă — rogu-te!...” strigă o țărană, care venea în fuga mare dinspre Celopic.

Gendarmii priviră la ea.

— „Ce vrei, bătrâno?...” întrebă cel gras, pe bulgărește.

Femeia, care sosise tocmai, era de șaiszeci de ani, avea statură înaltă, era osoasă, cu o privire bărbătească. În brațe purta un copilăș înfășurat într'un ciarșaf ferfenițit.

— „Lasă-mă să trec dincolo, domnule dragă!... Lasă-mă în luntre și Dumnezeu are să-ți răsplătească — să-ți dea sănătate, fie și copiilor tăi!...”

— „A, tu ești lițo?... Ghiaură ne bună!...”

O recunosc, pentru că îi pregătise de mâncare în Celopic.

— „Eu sunt Aga Hagi-Hassan. Ia-mă cu tine, de sufletul copilului ăstuia!...”

— „Da unde duci pe viermulețul ăla?”

^{*)} Râul Ischer, Isker trece pe lângă Lutibrod, orașul nu departe de Sofia.

clarat corespondentului lui „Daily Telegraph”:

„România va trage sabia din teacă în cazul când ar fi atacată sau în cazul unui conflict general european. Aspirațiile naționale ale românilor nu sunt în Balcani, sunt în altă parte.”

Aceste considerațiuni ne fac să ne punem întrebarea din fruntea acestor rânduri: Unde trebuie lovit?

Să fie prudentă dar să nu fie lașă, să nu lase să treacă *clipe mari, hotărâtoare*, clipe istorice cari vin odată sau de două ori într'un secol. Să cumpănească bine lucrurile și să se decidă pentru acea atitudine de pe urma căreia va avea *mai mult* de câștigat. Să nu se lase din nou păcălită de anumiți adversari ascunși ai ei, cari vor să profite de pe urma sângelui armatei române fără să-i dea însă nimic serios în schimb! Să nu-și vândă drepturile *firești* cele mai scumpe pentru un blid de linte. Dacă se bate, dacă trimete la moarte flăcăii români să știe cel puțin că în schimb a intrat și ea pe calea măririi și a gloriei naționale. Să lovească acolo unde trebuie și să-și lege rana care o doare iar nu o rană închipuită!

M. Sa monarhul în Budapesta. În mod semnificativ se vestește că M. Sa totuși va veni la Budapesta cu ocaziunea deschiderii delegațiilor. Ziua când va sosi la Budapesta, nu e stabilită încă, dar e probabil că ea va fi fixată pe 4 Noembrie. În palatul din Buda se fac mari pregătiri pentru primirea monarhului. Aici va locui și contele Berchtold precum și secretarii de legatie, conții Kinsky și Hoyos. În timpul cât va petrece în Budapesta, M. Sa va acorda mai multe audiențe generale. Zilele de audiență vor fi fixate mai târziu. Prânziurile delegaționale vor avea loc probabil în săptămâna din urmă a lunii Noembrie. După o știre ce-am primit-o mai târziu, venirea la Budapesta a M. Sale nu e de loc sigură.

Demisia domnului P. P. Carp din șefia partidului conservator. Ziarul oficial „E p o c a” a publicat următorul comunicat asupra evenimentelor ce se petrec în partidul conservator: „Pentru a pune capăt diferitelor ipoteze

ce se clădesc în jurul demisiunii dlui P. P. Carp din șefia partidului conservator, suntem autorizați a declara că d. Carp convingându-se pe de o parte că nu-i este cu putință a prezida un guvern de concentrare, iar pe de alta nevoind a lua răspunderea unei acțiuni la care nu participă, demisiunea sa din șefia partidului se impunea”.

Un eșec al comisarului regesc Cuvaj. Astăzi a ieșit în sfârșit la iveală că acela care a dat înaltelor cercuri militare, ideea cu dictatura militară în Croația, nu e altul decât însuși comisarul regesc Cuvaj. Într'un memorandum pe care l-a trimis M. Sale, el a cerut să fie investit cu drepturi și mai mari, cu drepturi de dictator în afacerile publice ale Croației. A făcut acest pas în momentul când s'a convins că între împrejurările actuale și cu mijlocele ce are la îndemână nu poate face „ordine” în Croația. Din planurile cercurilor conducătoare din Viena vedem, însă, că socoteala lui Cuvaj a fost greșită. E cu mult prea odioasă figura lui decât să poată potoli agitația din țară, fie investit chiar și cu drepturi de dictator. Lucrul acesta l-a avut în vedere și Viena când a hotărât să numească un dictator militar în Croația. — Cuvaj, văzând că pierde tot mai mult teren de sub picioare, și-a schimbat imediat tactica de mai înainte. A început să dea asigurări că cea mai desăvârșită liniște domnește în țară și poporul așteaptă cu încredere restabilirea raporturilor normale. Întrebat ce e adevărat din svonul despre dictatura militară, Cuvaj a răspuns că el nu știe nimic de intențiunile Vienei și nici nu crede să se fi făcut ceva în această direcțiune. — Dar cu toate încercările lui Cuvaj de a-și prezenta situația într'o lumină favorabilă, aflăm din isvor demn de încredere că steaua lui e în apunere. Informația noastră o confirmă și zierele din Viena, cari toate scriu despre înlăturarea lui Cuvaj ca despre un fapt aproape împlinit. Demisia lui va urma cât mai curând și în schimbul „serviciilor” va primi, probabil, demnitatea de baron ungar.

Sesiunea din Noembrie a delegațiilor. Ziarele oficiale publică în numerele lor de astăzi autografele regale adresate ministrului comun de externe și celor doi prim-miniștri, prin cari se convoacă delegațiile pe ziua de 5 Noembrie în Budapesta. Pe Marti va fi convocată și camera ungară și în ședința primă se va da cetire autografului regal. Cu această ocaziune Lukács va provoca încă odată opoziția să-și reocupe locurile în delegațiuni, unde

i-se oferă 8 mandate din partea majorității. Probabil însă că opoziția va refuza și de astădată invitarea lui Lukács.

Partidul național democrat. Planul a fost conceput în creerii lui Lukács și ca și celelalte multe planuri făurite de faimosul ministru de justiție al coaliției, a fost înregistrat de toate zierele din capitală, — unica satisfacție ce a avut-o și o are „advocatul” politic. După părerea lui Polónyi o luptă cu șanse de succes nu mai așa se va putea porni în contra guvernului și a majorității parlamentare, dacă toate partidele din opoziție vor fusiona într'un singur partid, având conducere și tactică de luptă absolut unitară. În adunarea dela Szombathely ce urmează să fie convocată, Polónyi va desvolta pe larg programul noului partid, rețicând, firește, dorința de a fi proclamat el șeful noiei grupări politice. Vom vedea dacă aleșii „națiunii” vor primi sfaturile îngrijitului patriot, înrolându-se sub flamura ce se va desfășura la Szombathely.

Deschiderea saborului bosniac. Ieri s'a deschis a treia sesiune a dietei provinciale din Bosnia și Herțegovina, în prezența guvernorului țării, mareșal Potiorek. În ședința cea mai apropiată, care e convocată pe mâine, se va face alegerea diferitelor comisii.

Un glas cuminte. În articolul prim „România și alianța balcanică” ziarul „Világ” de azi agită unele chestiuni cu o mare lărgime de vederi. Neutralitatea României, care le-a sărit în ochi tuturor statelor europene, date fiind grelele împrejurări în care se află, și-o explică numitul ziar pe o documentată și îndreptățită cercetare istorică. Pentru ce nu ia parte activă România în actuala politică slavă? Pentru că tendințele Rusiei în toată bună vremea s'au dovedit ca fiind identice cu acele date pe față de generalul rus Spiridovici la congresul panslav din Moscva: hotarele de sud ale Rusiei să le înghită Carpații și Dunărea! Apoi ce să mai vorbim de terorizările și presiunile asupra drepturilor naturale ce le pretinde neamul românesc din Basarabia. De altcum nici cu Sârbia nu poate simpatiza România, cu toate că atâtea interese de toate ordinele le-au avut identice în trecut. Sârbia pe timp ce își încheia tot mai mult hotarele unui stat național, pe atât înăsprea năzuințele de sârbizare, de luarea puțința de a se cultiva în limba lor a Românilor de acolo în număr de jumătate de milion — statistica sârbească se căsnește se re-

— „E nepotelul meu, Hagi-Hassan. I-a murit mă-sa... e bolnav greu... îl duc la mănăstire...”

— „De ce?”

— „Ca să-i cetească rugăciuni la cap, să se facă sănătos...” zise femeia într'un ton plângător, având în privire oglindită o spaimă adâncă.

Hagi-Hassan luă loc în luntre și luntrașul puse mâna pe lopată.

— „Agă, pentru Dumnezeu!... Fă-mi bunătatea asta, gândește-te că și tu ai copii!... Am să mă rog și pentru tine!...”

Turcul se gândi puțin și zise mai apoi disprețuitor: „Urcă și tu, măgărițo!...”

Femeia sări repede în luntre și se așeză lângă luntraș. Acesta mână luntrea spre valurile tulburi ale râului, care se umflase în urma multelor ploii. Soarele, care apunea după stâncile munților, aurea oglinda apei cu razele sale strălucitoare.

2.

Avea, într'adevăr mare nevoie biata femeie să alerge la mănăstire. În brațele ei i se odihnea nepotul, un copil de doi ani, orfan, bolnav de două săptămâni. Se topea de patrusprezece zile, încet pe încetul. Nu-i ajuta nimic, nici leacurile femeilor, nici boscoadele... nici chiar omul cu farmecile, din Vrața, n'a mai găsit vre-un mijloc de scăpare. I-a cetit și popa din sat la căpătâi — nimic. Ultima nădejde i-a rămas bătrâni în Maica Domnului.

— „Să-i cetească la mănăstire... Să se roage călugării...” i-au zis mereu femeile din sat.

Când a văzut copilul, azi dimineață, s'a spăimântat bătrâna... Era mort.

— „Acum grăbește-te... aleargă... Poate că ajută Maica Domnului...”

Și pe lângă toată vremea urită o apucă la drum spre mănăstirea „Maicii Precurate” din Cerepis.

Când trecea prin pădurea de stejari, coborând spre râul Ischer, apărui în fața ei, de printre arbori, un tânăr îmbrăcat ciudat, cu o cartușieră la piept și cu pușca în mână. La față era palid, obosit.

— „Dă-mi pâine, bunico!... Mor de foame!...” zise el, aștinându-i calea.

Ea a găcit îndată cu cine are de lucru. Era unul din ăia, pe urma cărora umblau turcii.

— „Doamne!...” murmură lița.

Scotoci prin desagă și băgă abea acum de seamă, că a uitat să-și aducă pâine... a găsit numai coji uscate de pâine, în fundul desăgii. I le-a dat.

— „Bunico!... Mă pot eu ascunde în satu' ăsta?...”

Cum să se ascundă în Celopiec!? Au să-l vadă și să-l dea prins... și, pe lângă asta, în hainele astea!...

— „Nu se poate, fiule, nu se poate...” îi răspunse ea și privi cu compătimire la fața lui obosită, pe care se zugrăvea disperarea. Se răgândi bătrâna câțva timp, apoi zise: „Ascunde-

te, fiule, până una-alta, în pădure... aici te poate vedea ori și cine... Să mă aștepti la noapte... să te găsească aici! ...O să-ți aduc pâine și alte haine... că într'astea nu te poți arăta. Suntem creștini doară...”, adăogă ea.

În fața îndurerată a tânărului prinse să joace nădejdea o pală de lumină.

— „Am să te aștept, bunico... du-te... îți mulțămesc...”

Ea văzu cum dispăre tânărul, schiopătând, în pădure. Ochii i se umplură de lacrimi.

Aleargă repede în jos și se gândi: *Trebuie să îndeplinesc fapta asta bună... Bietul om! cum arată!... Poate că s'o îndura Dumnezeu — dragu' și o să-mi scape copilul!... Maică Precurată, ajută-mi să ajung la mănăstire... Doamne, apără-l... e doară un bulgar și el... s'a jertfit pentru credința creștină...*

Bătrâna s'a hotărât să împărtășească taina stareșului mănăstirii, un moșneag milostiv și bulgar bun, să ia dela el veșminte țărănești și pâine și să se întoarcă îndată după ce au cetit la mănăstire rugăciunile pentru copil, ca să găsească, încă înainte de ce ar începe să se întunece, pe cel răsculat.

Aleargă mai departe, cu nuteri sporite, ca să scape viața a două ființe omenești.

3.

Noaptea întinsese aripile-i negre peste mănăstirea cerepisă. Văgăuna Ischerului tăcea speriată sub cerul întunecat, râul Susura uniform și

ducă numărul la 160.000. Ba un ziar din Sarajevo susține, că împotriva Românilor sunt aplicate măsuri sugrumătoare, una ca copiii dela botez deja să nu mai poarte nume românești. Natural că opinia publică românească să nu împărtășească punctul de vedere sârbesc în politică.

Mai e încă un motiv ca România să păstreze neutralitate. E motivul economic. România e stat agrar întocmai ca Sârbia, Bulgaria, Rusia, cari cu produsele teritoriilor lor nu pot avea o piață întinsă, ba cea de azi e foarte strâmtă. Austria însă e o țară industrială și Ungaria încă e pe cale să se industrializeze, iar România în tot cazul e cea mai bună piață pentru ambele state, dar în schimb ea poate pretinde dela ele esențiale schimbări în politica internă, abandonarea mijloacelor de suprimare și înăbușire a mișcărilor Românilor de aici pentru a se putea cultiva pe o scară cât mai întinsă. Ungaria să înlăture cât mai în grabă marile greșeli ca tot atâtea rane ce le ține deschise în viața poporului românesc de aici. Neutralitatea României ar putea însemna un punct de apropiere de cele două state, dacă acestea vor corege cele ce sânt datoare să le facă în timpul cel mai scurt.

Parlamentul și situația externă.

Viena, 22 Octombrie.

Astăzi, după o vacanță de trei luni și jumătate, s'a întrunit din nou parlamentul pentru o ședință plenară. Ședința de azi a fost inaugurată printr'un expozeu amănunțit al ministrului de finanțe, Zaleski, care a depus pe biroul camerei bugetul pe anul 1913. Administrația financiară a scos cu ajutorul tuturor tertipurilor un excedent de 278.000 cor., cu toate aceste însă bugetul acesta nu este activ, ci chiar foarte pasiv. Pentru a marca un excedent, evitând prin aceasta constatarea unui deficit, fură întrebuintate fel de fel de expediente permise. Așa de ex. câștigul monetar a fost pus între posturile active ale bugetului, asemenea și un excedent din anul 1911. În ultima oră s'au făcut corecturi în mai multe resorturi, numai ca să se poată păstra un echilibru în economia statului. Aceste economii s'au făcut în dauna agendelor ministerului de lucrări publice și a celui de culte, ceea ce este foarte regretabil.

Expozeul ministrului de finanțe anunță, de altfel, că trebuie să se facă și alte economii, dacă și în viitor va fi imposibil de creat impozite nouă, cari să deschidă statului veniturile necesare. Dezolată expunere a situației noastre financiare nu este de natură să împrăștie atmosfera sufocantă, creată în urma situației politice externe. Interesul pentru chestiunile politice interne a scăzut la un minimum disparent. Știrea lătită astăzi că tratativele ceho-germane vor da un fiasco iminent ar fi făcut în alte împrejurări senzație mare, acum însă abia i se mai dă atenție.

Frigurile războiului i-au cuprins aproape pe toți membrii parlamentului, fără deosebire de partid, și nu-i slăbește de grabă. Pe planul prim al tuturor desbaterilor stă chestiunea care agită mai mult spiritele: fi-va sau nu posibil ca războiul să fie localizat în Balcani, sau poate monarhia va fi silită de împrejurări să intervie cu forța ei armată? În general membrii parlamentului nu sunt mai bine informați despre politica externă decât fiecare particular care se interesează de chestiunile acestea. Unele persoane sunt însă în stare să știe câteva taine, cari sunt destinate să fie cunoscute numai de puțini inițiați. Este caracteristic însă faptul că acești puțini aleși judecă situația dintr'un punct de vedere foarte pesimist. Pesimismul acesta se referă la relațiile dintre Austro-Ungaria și Rusia, cari din punct de vedere oficial sunt perfect corecte, de fapt însă conțin mari primejdii cari nu se pot tănuși.

Ne temem că cercurile oficioase, împotriva cărora se face din toate părțile o presiune concentrată, în contra voinței lor, vor fi silit să se amestece în războiul din Balcani, făcând astfel imposibilă o localizare a războiului ce bânuie acum. Pregătirile militare ale monarhiei se fac neconținut cu mare intensitate, deoarece nime nu vrea să iee asupra sa răspunderea ca, în cazul unei eventualități serioase, să fim nepregătiți. Toate aceste chestiuni se discută pe culoarele parlamentului, lăsând să se întrezărească, de altfel, puțin interes pentru chestiunile politice, interne.

Este foarte interesant de știut ce fel de temeri și ce fel de speranțe agită spiritele cari se ocupă cu eventuala extensiune a răs-

boiului. Corespondentul Dvoastre a avut ocazie să discute în privința aceasta cu un membru tânăr al partidului panpolon, iar vederile acelu membru sunt tipice pentru întregul său partid. În cercurile acestui partid izbucnirea unui război între monarhia noastră și Rusia va fi salutată cu satisfacția cea mai mare, și anume de aceea, pentru că le suride ocaziunea de a-și aranja vechile socoteli cu dușmanii lor seculari, cu Rușii. Se fac calcule, se făuresc himere, cari conțin cu toate aceste un sămbure de realism. Cu un cuvânt cercurile panpolone speră că, în urma unui eventual război între Rusia și monarhia noastră se va putea realiza veșnicul vis al Polonilor, crearea unui stat polon, care va despărți Rusia de noi și de Germania. De aici se poate vedea cât de mare este cercul posibilităților și imposibilităților naționale ce s'ar isca în urma acestui război balcanic.

Austriacus.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din eparhia română ortodoxă a Aradului.

Primit spre publicare:

Sfântul Pavel, apostolul neamurilor, își îndeamnă pe cei de un neam cu el, zicându-le (Epist. c. evrei: XIII. 7): „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, cari au grăit voaia cuvântul lui Dumnezeu, și privind la săvârșirea vieții lor, să le urmați credința”. Fericitul întru pomenire mitropolit *Andrei baron de Șaguna* este, fără îndoială, în primul loc cel mai vrednic să-i dăm ca biserică, prinosul aducerii aminte, pe care ne poruncește sf. Pavel prin cuvintele sale de mai sus.

Biserica noastră strămoșească, desrobită și reorganizată prin Marele Andrei, i-a închinat acestui „Moise” al său, în fiecare an, ziua de 30 Noemvrie, spre a-i sărbători aducerea aminte prin rugăciuni de parastas. Dar prin aceasta nici pe departe nu ni-am împlinit întregă datoria, ce ni se impune cătră memoria marelui mitropolit. Până aci numai sfințele altare și-au făcut datoria de aducere aminte, dar acum a sosit vremea, ca din cultul acestui providențial bărbat al bisericii și neamului nostru să-și iee cuvenita parte așezămintele noastre de învățământ și educație. În conștiința acestei trebuințe de ordin moral — de a fi recunoscători „mai marilor noștri cari

tânguios în afunzimea sa, pentru ca să se piardă mai apoi într'un trosnet înfundat la îndoitura stâncilor, cari atârnav sus de tot, deasupra sa. Față în față se aflau umbre negre, păreți de piatră... steteau întunecați, posomorîți și ca într'un vis greu, cu peșterile lor negre, cu obeliscurile, pe cari le intruchipase mâna lui Dumnezeu aici, și cu Vulturii, cari dorm ușurel pe piscurile lor.

Ațipise și tăcuta și singurateca mănăstire de călugări.

Ieși afară un servitor... nu mult după aceea apără un călugăr, de jumătate îmbrăcat, în capul gol.

— „Ivane, cine bate în poartă?” strigă călugărul, sperios... La părete era un pat, cu aster-nut — pe el zăceau vesminte... Călugărul se ră-zimă de marginea înaltă a patului.

Bătaia la poartă se auzi din nou.

— „De sigur e unu' din ei... Ce să mă fac?... Să nu-l lasi înlăuntru!... Starețul nici nu-i a-casă...”

— „Stai!... Intreabă dintâi...”

— „Cine-i?”, strigă servitorul și ascultă — „glasu'... par'că e un glas de femeie...”

— „Visezi!... O femeie!... Pe timpul ăsta!... Ori sunt ei, ori turcii... De sigur sunt turcii... Ne omoară în noaptea asta pe toți... Oare ce or căuta pe aici?... Aici nu-i nimic... nu las pe nici un om înlăuntru, dacă bănuiesc ceva de el... Doamne îndură-te!...”

Glasul de după ușă se auzi din nou.

— „E o femeie, care chiamă...” repetă ser-vitorul.

— „Cine ești?...”

— „Suntem veri, Ivane. Sunt Ilița din Celopieci... Deschide... vai, deschide!...”

— „Ești singură?...” întreabă Ivan.

— „Singură, cu nepotu-meu, Ivane deschide și Dumnezeu ți-o răsplăti!...”

— „Uită-te dacă nu-i înșelătorie la mijloc!...” zise Tata Eftimie servitorului.

Servitorul încurajat astfel se apropie de prag și se uită afară, pe fereastră. Când s'a incredințat și călugărul, pe cât îl lăsa întunerecul, că nu se află afară decât o femeie, dete poruncă Ivan să deschidă poarta.

Au dat puținel poarta la o parte, au lăsat pe țarancă înlăuntru și au închis-o îndată.

— „Să te ia toți dracii!... Ce vrei pe-aici, Ilița?...” o întreabă călugărul încuiat.

— „Nepotelul mi-e greu bolnav.. Unde-i Tata Starețu?...”

— „În Bercovița*). De ce-ți trebuie?...”

— „Ca să-i cetească rugăciuni... Da îndată!... ..Fă-o tu, tată...”

— „Cum?!... Cu noaptea 'n cap?!... Ce pot eu s'ajut copilului bolnav...” murmură călugărul, mânios.

— „Tu nu-i poți ajuta, da' Dumnezeu toate le poate...”

*) Oraș în Bulgaria.

— „Du-te acum și te culcă. Mâne...”

Dar femeia se rugă din toată inima și ținea cu încăpăținare la cererea sa.

Până mâne... cine știe, ce va mai fi până atunci... Cu copilu-i foarte rău... Boala nu așteaptă... Numai singur Dumnezeu 'drăguț' poate să ajute. O să-i plătească cum se cuvine călugărului, că ea vrea să plătească.

— „Ești nebună... Ne silești să-ți deschidem mănăstirea în puterea nopții, ca să între „rebelii”, ca să vină turcii și să ne facă mănăstirea una cu pământul!...”

Murmurând supărat astfel intră călugărul în celula sa, cu să apară din nou, în curând, în rasă, în capul gol.

— „Vino!...”

Ea-i urmă în biserică. El aprinse o lumânare de ceară, își puse patrafirul și luă cartea de rugăciuni în mână.

— „Dă încoaci copilul!...”

Ilița apropie copilul de lumânare. Fața lui era galbenă ca ceara.

— „Dă' nici nu mai trăiește!...”, zise călugărul.

Ochii căzuți adânc în orbite se deschiseră, ca și când ar fi vrut să dea de minciună cuvintele astea, și luciră ca niște stele în bătaia flăcării de lumânare, în care se oglindeau.

...Călugărul puse un cap al patrafirului pe creștetul copilului, rosti repede o rugăciune pentru însănătoșirea lui, îl binecuvântă cu semnul

au grăit nouă cuvântul lui Dumnezeu”, și de a ne înfrupta și și întări sufletește prin ținerea cu căldură la amintirea lor, — Sinodul nostru eparhial, încă prin concluzul său Nr. 40 din anul 1911, a încuviințat propunerea Consistorului eparhial, ca elevii școlii noastre populare să participe în mod obligatoriu, corporativ, la serviciul divin și la parastasul oficial, ce sunt a se ține în fiecare an la 30 Noemvrie pentru mitropolitul Andrei, — și totodată a îndatorat pe fiecare învățător să țină elevilor săi în aceea zi o vorbire potrivită despre viața și faptele marelui mitropolit.

Sinodul eparhial din anul curent, prin concluzul său Nr. 51/1912, a hotărât, ca festivitățile, contemplate prin concluzul sinodal Nr. 40/1911, să se extindă asupra tuturor institutelor diecezană de învățământ și de educație, cum sunt: institutul pedagogic-teologic și școala diecezană civilă de fete din Arad și alumneul diecezan din Beiuș.

Pentru executarea intențiilor depuse în provocatele concluze ale sinodului eparhial se iau așadar următoarele dispozițiuni:

1. La parastasul, decretat și practizat de mai înainte pe zi de 30 Noemvrie al fiecărui an, pentru fericitul întru pomenire mitropolit Andrei, au să participe toate institutele de învățământ și de educație din întreaga dieceză, și anume: institutul pedagogic-teologic, școala diecezană de fete din Arad și alumneul diecezan din Beiuș. — Participarea trebuie să urmeze în corpore, sub conducerea colegiului profesoral, respective sub conducerea superiorilor.

Tot astfel au să participe corporativ toate școlile noastre populare, sub conducerea învățătorilor și învățătoarelor.

2. După terminarea slujbei parastasului, tinerimea va avea să se adune în localul corăpunzător al institutului, unde (dacă sunt mai mulți) unul din membrii colegiului didactic va avea să țină tinerimei o cuvântare potrivită despre viața și faptele marelui Andrei și despre însemnătatea lui pentru biserică și neamul nostru, trăgând și concluziile potrivite, spre a-i îndemna și pe elevi să-și iubească legea și limba, ca fericitul mitropolit, și să lucreze în toată viața lor după pilda celui.

La internatul din Beiuș, alocuția către tinerime va avea să o țină catihetul nostru de acolo.

Ca izvoare de informație la pregătirea acestor cuvântări stau la îndemână preoțime și învățătorime noastre mai ales scrierile: „Metropolia românilor ortodocși...” de Dr. Il. Pușcariu, și „Mitropolitul Andrei baron de Șaguna” de Dr. Ioan Lupaș, cari sunt distribuite pe la oficiile noastre parohiale.

3. Conducătorii de oficii parohiale, cari și

altmătre au să se îngrijească de ținerea în evidență și de săvârșirea slujbei celui parastas, sunt îndatorați, ca totdeauna în Dumineca premergătoare parastasului să anunțe de pe sf. amvon, încă înainte de împărțirea sfinte anafore, că la 30 Noemvrie (adecă ziua cutare din săptămâna ce urmează) va fi parastas pentru pomenirea fericitului mitropolit Andrei, și să apeleze la credincioși să participe cât mai mult, atât la slujba parastasului, cât și la întrunirea tinerimii din acel incident. Cu această ocazie să li se spună credincioșilor, că participarea este o datorință morală pentru dânșii, acetuându-li-se deosebit țăranilor noștri, că timpul este potrivit spre aceasta și din cauza, că ocupațiile lor economice nu pot suferi nici o scădere.

Deasemenea și învățătorii sunt îndatorați să atragă prin școlari luarea aminte a părinților asupra acestei zile și să stăruie la școlari a-și invita și aduce părinții la parastas și la întrunirea școlarilor.

4. Dacă împrejurările sunt de așa fel, că tinerimea este în stare să aranjeze și concerte sau alte producțiuni (d. e. teatrale sau declamatorice), aceste încă trebuiesc să se îmbine cu cuvântarea prevăzută sub punctul 2. de mai sus. — Dacă însă tinerimea (a se înțelege ceea ce dela școlile populare) nu ar fi capabilă acum la început de asemenea producțiuni, celor competenți li se impune să se îngrijească cel puțin pentru alte zile de 30 Noemvrie, ca tineretul să fie instruit și în această direcțiune.

Producțiunile de felul acesta, având să servească drept acte de pietate față de memoria marelui Andrei și ca mijloc de ridicarea cultului Aceluia între noi, au să se aranjeze cu multă grijă la alegerea pieselor și totodată intrarea să fie liberă pentru ori cine.

În chipul arătat mai sus, deoparte ne vom face numai a din cele mai sfinte datorii, la cari ne îndemnă biserica prin cuvintele sântului apostol Pavel față de amintirea marelui nostru mitropolit Andrei adormit în Domnul. — iar de altă parte, cu cât mai mult vom spori între noi cultul acestui bărbat providențial, care ni-a grăit nouă cuvântul lui Dumnezeu și ni-a dat o strălucită pildă prin credința sa vie, prin viața sa laborioasă și neprihănită și prin săvârșirea sa creștinească, cu atât mai mult ne vom pricepe cu toții chemarea și cu atât mai vârtos vom dovedi, că avem sentimentul, pe care-l au toate neamurile înaintate în cultură, că-și cinstesc pomenirea bărbaților mari cari s'au ridicat din sânul lor și au lucrat și trăit pentru înaintarea lor.

Arad, din ședința școlară dela 22 Mai v. 1912.

Consistorul român ort. din Arad.

crucii și închise cartea de rugăciuni. Săteanca îi sărută mâna, în care-i lăasă doi piaștri.

— „Dacă-i este scris să trăiască, o să se facă sănătos... Acum du-te în șopron și dormi...” Călugărul se întoarse să plece.

— „Stai, Tată Eftimie...” îi strigă femeia, cu întârzieri.

El se întoarse înapoi și se apropie de ea.

— „Ce-i?... Ce mai ai?”

Slobozind glasul, zise ea: „Mai am să-ți împărtășesc ceva... Suntem doar creștini...”

Călugărul fu cuprins de mânie.

— „Ce ai să-mi spui?... ce creștini? Du-te și te culcă... Nu-i voie să ardă lumânarea, că ne-ar putea băga de seamă cineva de sus și ar putea veni la noi, ca oaspe...”

Călugărul se gândea la „rebeli”. Femeia îl înțelese. În fața ei se arătă durere sufletească și glasul ei începu să tremure: „Nu te teme!... N'are să vină nimenea...”

Și zise apoi cu glasul și mai plin de taină: „Când am ieșit din sat, acolo, în pădurea noastră...”

Pe fața sbârcită a călugărului începură să-și dispute dreptul frica și mânia. El pricepea că femeia voiește să-i împărtășească ceva periculos, de aceea o întreprinse și strigă: „Nu vreau să aud nimica... să nu îmi spui nici un cuvântel... Tineți-o pentru tine ce știi... Ai venit să dai foc mănăstirii?”

Săteanca a mai vrut să zică ceva, dar a auzit cuvintele astea și i s'au oprit cuvintele în

gât; a pășit în curte, după călugărul infuriat, fără de a mai avea nădejde câtus de puțin.

— „Da' n'am să innoptez aicea!...” strigă ea, când văzu că vrea să-i arate călugărul calea spre șopron.

Acesta o privi plin de mirare.

— „Cum?...”

— „Mă duc... îndată plec...”

— „Ai inebunit?...”

— „Am inebunit, n'am inebunit, tot una... Mă duc... Am de lucru mâne în zori de zi... Dă-mi pâne, că mi-e foame...”

— „Pâne, câtă vrei... Dă-i, Ivane! Da' nu te las să-i deschizi poarta!”

Țărâna însă ținea morțiș la planul ei.

Tata Eftimie se răsândi. Să deschidă poarta din nou?... Era primejdios... Ar putea să intre cu puterea oameni răi în mănăstire... Cine știe ce se poate întâmpla... Mai apoi își aduse aminte că i-a văzut deja femeia... ea poate să aducă o nenorocire peste mănăstire și dacă ștircesc turcii astea... Nu... va fi mai bine să se scape de ea, ca să nu se mai afle între zidurile mănăstirii.

— „Du-te — atunci!...” strigă el.

Femeia prinse jumătate pânea adusă de Ivan, o vârî în desagă, luă copilul în brațe și plecă...

Poarta se închise în urma ei și cheia scrâșni în lacăt.

(Va urma).

Datoria României în împrejurările de azi

De N. Basilescu,

profesor la universitatea din București.

România se află azi la o mare și hotărâtoare răspântie a istoriei sale: acest moment nu-l putem compara decât cu marile date ale Istoriei naționale. Soarta României este azi în balanța războiului dintre Turcia și Bulgaria. Inving turcii? Hotărârea asupra soartei noastre este amânată, — nu rezolvată, — căci Bulgarii, învinși azi, se vor reculege mâne, — și ei tot vor urmări mai departe țelul lor final. Inving, însă, Bulgarii azi? Soarta României este chiar azi definitiv jucată: România va cădea cu trei grade mai jos pe scara socială a popoarelor; ea va fi nu numai în urma Bulgariei dar și în urma Greciei și chiar a Serbiei.

Două erori capitale a comis România modernă în politica sa externă: una de a fi înlesnit cu propriile sale mâni și de a fi pecetluit cu sângele fiilor ei crearea unei mari Bulgarii — a doua de a nu fi absorbit-o în sânul ei, atunci când ea de bună voie i se oferea, — atunci când Stambulov, a oferit coroana Bulgariei, regelui Carol I. Făcând una și nefăcând pe cea de a doua, — am ridicat noi înșine la porțile noastre, — un puternic rival, — rival cu atât mai periculos cu cât el este însuflețit de un mare și viu ideal: Idealul unei Mari Bulgarii, în care să contopească pe toți Bulgarii.

Bulgarii sunt japonezii noștri! Aceasta nu trebuie să o uităm nici odată; ca mâne spada noastră se va ciocni cu a lor. Bulgaria are astăzi circa 5 milioane locuitori, — Bulgaria însă, dacă va cucerii Macedonia, — va avea mâne peste 8 milioane.

Puteam evita o mare Bulgaria la 1878, — dacă atunci nu comiteam eroarea să afișăm orbi et orbi o politică rusofobă. Nu era, într'adevăr, pentru nimeni un mister că Tarul Alexandru II al Rusiei își jură de a nu muri până nu va șterge ultimele urme ale Tratatului din Paris, ce a urmat nenorocitul război al Crimeei din 1854. Pentru acest sfârșit, el a stat cu brațele încrucișate în 1870 și a asistat indiferent la măcelărirea Franței și la mutilarea ei de către Germania.

Pe când într'adevăr, războiul francogerman era în toiul lui, Rusia convocă o conferință la Londra și modifica acest tratat în scop de a i se ridica prohibițiunea de a avea o flotă de război în Marea Neagră, — ceea ce Europa i-a acordat în schimbul neutralității ei.

Tot astfel în 1877, — acest fapt nu l'a tăgăduit nimeni, — el a spus pe față lui Ion C. Brătianu și lui Mihail Kogălniceanu, cari merșeră să-l salute la Livadia, — că intenția lui era de a relua Basarabia ce Europa ne retrocedase în 1856, tot prin Tratatul dela Paris făgăduindu-le a da în schimb orice compensațiune ce România ar cere.

Oh! de ce nu a avut atunci România un Cavour! Cavour a avut curajul să cedeze Franței însuș leagănul Dinastiei de Savoia, — Nizza și Savoia, — în schimbul Unirii Italiei, — și noi nu am avut curajul să cedăm Rusiei două districte mlaștinoase, — în schimbul frumosului quadrilater Ruscuc-Varna-Dunăre, ce Rusia ne-a oferit ca compensație.

Această propunere Rusia ni-a făcut-o încă odată după terminarea războiului, — căci Alexandru II ținea să nu apară înaintea Europei ca un tovarăș de arme ingrăt și fățarnic.

Nu numai că am respins aceste propuneri, — dar prin atitudinea noastră în congresul dela Berlin, — prin presa noastră, prin discursurile noastre ne-am înstrăinat simpatiile Rusiei, care din binevoitoare ne deveni într'atât dușmană, încât în conflictul ce a avut loc cu ocaziunea delimitării noii frontarii a Bulgariei și a Dobrogei, — ea luă față și energic partea Bulgarilor în pritriva noastră: Arab-Tabia fu alocată Bulgariei. Dobrogea rămase deschisă din toate părțile năvălirii bulgarilor.

În fine, dacă nu ne-am fi înstrăinat atât de adânc simpatiile Rusiei, — dacă Rusia nu ar fi văzut în noi un spion al Triplei Alianțe — și deci un dușman mărturisit al ei, — ea nu ar fi ridicat nici o obiecțiune atunci când Bulgaria

înșasi se oferă nouă întreaga; temeră de Rusia a încheiat orice năzuințe de extensiune în virele noastre.

Iată în scurt trista istorie a deceniilor scurse sub oșii noștri înșasi, — azi Bulgaria este un stat puternic, — ea are o politică și un țel bine determinat, — ea îl urmărește în acord cu celelalte popoare balcanice și de sigur, — ea îl va atinge, — azi-mâine, — poimâine, — timpul nu joacă nici un rol în viața popoarelor: ele sunt nemuritoare. Cât pentru România, o soartă nemiloasă după ce a împărțit-o între toți vecinii ei, este condamnată a se cristaliza între Dunăre și Carpați, — ea nu are nici un ideal, nici o perspectivă de extensiune.

Neputând să ne întindem nici în sus, nici în jos, nici la dreapta nici la stânga, datoria noastră este cel puțin să împiedecăm pe alții să se întindă, să se întărească și să devină un pericol pentru noi.

Aceasta toți Românii o simt, — dar cum o putem îndeplini? Stând cu brațele încrucișate, în momentul hotărâtor? așteptând ca Turcia să bată pe Bulgari? Nu, — de sigur.

Declarând Bulgarilor război mâine când ei poate vor fi tari și victorioși? aceasta ar fi un act de nebunie.

Nu mâine dar, — ci azi, se cade să ne facem datoria. Azi se joacă soarta României pe câmpul de război turco-bulgar, azi spada României poate fi decisiv, — azi ea mai poate împiedeca formarea unei și mai mari Bulgarii, — azi dar România să-și facă datoria.

Atitudinea ei expectantă, azi nu este un act de prudență — ci un act de dezertare dela datoria noastră cea mai sfântă către viitorul patriei noastre. („Universul.”)

Politica Rusiei.

Declarațiile lui Sasonow. — Fiicele regelui Muntenegrului conduc politica Rusiei.

Din cercuri bine informate se afirmă că în Rusia se dă o luptă ascunsă la curtea țarului, între cele două partide, unul doritor de pace, celălalt agitator al ideii războiului. Ca și în sufletul lui Faust, din nenorocire, tot două suflete bat azi în pieptul mării Rusii și marea întrebare este, care din amândouă va învinge: politica pacificatoare a lui Sasonov sau politica de război a panslavistilor?

Ministrul de externe rus, domnul Sasonov a făcut declarațiuni în consiliul de miniștri care vor asigura numelui său gloria unui excelent bărbat de stat, și care vor trebui să aibă cel mai mare răsunet la toți prietenii păcii. Aceste declarațiuni făcute în momentul cel mai potrivit la izbucnirea conflictului general în Balcani, sunt o dovadă de politică dornică de pace și orice s'ar întâmpla mai târziu, ele nu vor putea fi uitate, deoarece cuprind puterea adevăratului și a cinstei. Cu o francheță, care are ceva documentar — și poate că sensul acestor declarațiuni este un fel de motivare istorică, — ministrul de externe rus declară că tratativele dintre marile puteri care se silesc pentru localizarea războiului în Balcani au fost definitiv stabilite, că Austro-Ungaria pentru moment nu are nici ea intenții agresive și că pacea europeană e asigurată. Ca un pendant la aceste declarațiuni, d. Sasonov declară că Rusia nu va lua parte la război. Aceste sunt asigurările Rusiei oficiale, care nici nu poate să aibă alte sentimente în fața marilor puteri.

Dar mai există un suflet, mai e o Rusie, și problema păcii se rezumă în lupta dintre cele două Rusii, oficială și acea Rusie care e preocupată să zădărnicească politica lui Sasonov, încercându-se să-l îndepărteze dela departamentul de externe.

Despre puternica mișcare panslavista care caută să imprime Rusiei tendințele ei sovuniste, care agită în momentele actuale se poate vorbi mult și personalitățile care o conduc trebuie să aibă în cercurile înalte dela curtea țarului.

Astfel, se știe că mișcarea panslavistă este întreținută de Tarina mamă, partidul marilor duci, de două mari ducese, fiicele regelui Nikita al Muntenegrului și de agenții provocatori ai mișcării panslaviste. În special influența femeilor la curtea țarului e foarte mare și tot firul politicii externe se află în mâinile țarinei mame și a fiicelor regelui Nikita.

Aceștia sunt serioșii potrivnici ai ideii lui Sasonov și caută să-i sdruncine poziția în care se află. Căci nu trece o zi, fără ca telegraful să ne aducă vre-o știre fie că Sasonov se simte ostenit, fie că ar fi dispus să se retragă dela departamentul pe care-l conduce, fie că a fixat ziua când va demisiona... Și deja se ridică o umbră care amenință politica de pace a lui Sasonov. O telegramă lasă să se întrevadă marea primejdie. Iswolsky fostul ministru rus de

externe de tristă amintire, fostul ambasador al Rusiei la Paris, întinul lui Sir E. Grey și Delcassé, omul care cu entuziasm făcea politica lui Eduard VII a fost chemat la Spala, la țar.

Dacă chemarea lui Witte la Spala era considerată ca o întărire a lui Sasonov, deoarece Witte e protivnic al ideii panslaviste, chemarea lui Iswolsky nu lasă nici o îndoială. În jurul țarului se vor mișca negrul și albul cavalier. Va învinge care politica de pace a lui Sasonov sau Iswolsky și partidul războinic?

Ceeace însă apare la suprafață e că la curtea țaristă domnește cea mai puternică intrigă condusă de Tarina mamă și cele două mari ducese fiicele regelui Muntenegrului, și că acolo se completează împotriva păcii Europei. Cui va acorda încrederea sa țarul Nicolae II, stăpânitorul tuturor Rușilor? Cine poate să răspundă la întrebarea dela care atârăna pacea Europei?

Cele două Rusii se intrupează în momentul de față în două nume: Sasonov și Iswolsky, albul și negrul cavalier. S - 7.

Războiul balcanic.

În preajma luptei decisive dela Adrianopol. — Rusia nu tolerează bombardarea coastelor bulgare. — Regele Italiei va lua titlul de „împărat roman”? — Presa vieneză și primejdia rusă. — Rusia mobilizează. — Atitudinea României. — Spre Ūsküb. — Acțiunea armatei grecești. — Reînnoirea triplei alianțe.

Arad, 23 Octombrie.

Dacă s'ar adevăra toate știrile pe cari ni le-au transmis agențiile telegrafice de pe câmpul de război, atunci combatanții se află în preajma unei lupte decisive, al cărei rezultat se poate prevedea de pe acum. Bulgarilor, cari dispun de o armată mai numeroasă, le va succeda, după înfrângerea Turcilor la Adrianopol, să înceapă marșul spre capitala imperiului otoman, spre Constantinopol, silindu-i pe Turci să încheie pace încă înainte de ce s'ar fi încăierat definitiv cu celelalte oști ale coaliției. Toate știrile adevăresc că și unii și alții se grăbesc pentru o luptă hotărâtoare încă înainte de ce încep intemperiiile iernii.

Ca și în războiul italo-turc se întâmplă și acum încălcări de drept internațional, și e curios că Turcii cari protestau împotriva bombardării orașelor neîntărite de către flota italiană, acum nu se sfiesc să deschidă focul asupra unor orașe nefortificate ale Bulgarilor, așa că Rusia intervine pentru evitarea conflictelor amintite. Turcii ar face bine să nu-i dea Rusiei ocazie de a se amesteca în războiul acesta, căci judecând după mobilizările ce le face la granița turcă din Azia, Rusia caută cu lumânarea un prilej de ceartă. Dar mobilizările Rusiei se extind și în nordul monarhiei noastre așa că presa noastră protestează împotriva acestui fapt nejustificat. Mobilizările Rusiei sunt urmarea agitațiilor panslaviste, cărora cercurile oficiale par a le opune o rezistență foarte slabă. Ne miră însă faptul că presa vieneză, care infierează aceste agitații, nu înceată să facă propagandă în opinia publică pentru o intervenție a monarhiei noastre în Balcani, producând prin aceasta în popor o panică nemotivată, căci știm prea bine că guvernul comun al monarhiei noastre nu-i dispus să facă o politică de

aventuri pe placul „Morișilor” dela ziarele vieneză și budapestane, cari speculează la bursă. De aceea toată agitația aceasta și toate telegramele alarmante trebuie cetite cu mare rezervă, căci unele din ele sunt fabricate anume pentru alarmarea opiniei publice.

Dovada cea mai liniștitoare despre politica pacinică a monarhiei noastre este apropiata reînnoire a Triplei alianțe, una din garanțiile cele mai sigure pentru pace. Intrevăderea lui Berchtold cu ministrii Italiei în San Rossore, căreia îi va urma vizita la Berlin, împreună cu decorarea lui Berchtold cu cel mai mare ordin italian, sunt știrile cele mai liniștitoare ce le înregistrăm în numărul nostru de azi.

Spre Adrianopol. — Inceperea luptei decisive.

Sofia. — Trupele bulgare înaintează pe întregă linia. Avantposturile bulgare au sosit în ținutul Kirk-Kilise și s'au apropiat de linia întăriturilor dela Adrianopol.

Sofia. — O telegramă particulară anunță, că la Kirk-kilise s'a încins o luptă foarte crâcnă între Bulgari și turci. Pozițiile turcești opun o rezistență uimitoare. Bulgarii au avut până acum 2000 de morți și 4000 de răniți.

Londra. — Corespondentul din Sofia al ziarului „Daily Telegraph” anunță:

Trupele bulgare au ocupat Kirk-Kilisa. Imediat o numeroasă trupă bulgară a tăiat comunicația dintre Kirk-Kilise și Adrianopol, ceea ce a avut ca urmare, că și comunicația dintre Adrianopol și Constantinopol s'a întrerupt. Bulgarii după o foarte bună pregătire în mod neașteptat au început atacul.

Dozești de mii de turci (?) au fost făcuți prizonieri. Bulgarii au luat pradă o foarte mare cantitate de proviant și munițiuni. Spre nord dela Adrianopol aproape toate întăriturile au fost ocupate de Bulgari. Transportul trupelor turcești a fost întrerupt. Intreagă armata turcă

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții în

Oradea-Mare (Nagyvárad) Őssi-tér.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer, lucrări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. (S 91-30) TELEFON n-rul 340.

este impresurată în Adrianopol. *Această armată este mult mai mică decât se credea la început și se crede, că ea numai puține zile va putea să țină atacul Bulgarilor. Din valea Strumei vine știrea, că Bulgarii au închis drumul spre Salonice.*

Corespondentul menționatului ziar observă, că aceste știri n'au fost încă confirmate oficial.

Lupte sârbo-turce la Podajevo.

Belgrad. — Ziarul „Politika” află că generalul Jancovici a trecut alaltăeri după prânz granița turcească. Imediat a avut loc încăierare cu armata turcă pe care o bătu la Podajevo, localitate de graniță în drumul spre Mitrovița. Turcii, în număr de 4000, s'au întărit pe o înălțime lângă Podajevo. Sârbii i-au impresurat și trag focuri asupra lor.

Rusia nu permite bombardarea coastelor bulgărești.

Viena. — După o știre venită din Sofia, guvernul rusesc a comunicat celui turc că nu va îngădui bombardarea coastelor bulgărești.

Efectivul armatei grecești.

Constantinopol. — „Agenția Orientală” află din Atena, că la chemarea sub arme au răspuns 130.000 de oameni, cari au fost echipați și înarmați în cele mai bune condițiuni. A treia zi după publicarea ordinului de mobilizare răspunseră la apel 85.000 de oameni. Ținând seama și de angajamentele voluntare, se crede că Grecia are pe picior de războiu 170.000 de soldați. Dintre toate mobilizările, aceea a Greciei s'a făcut cea mai repede. Echipamentul infanteristului grec e excelent. Fiecare soldat poartă cu sine o sticlă cu eter și o trusă cu medicamente.

Luptele la frontiera bulgară.

Sofia. — Trupele bulgare regulate și ajutate de către bande înaintează spre Nevrokop; în strimtoarea Krezna au atacat din trei părți un puternic detașament turc care a fost silit să fugă. Bulgarii au făcut 1200 de turci prizonieri.

Viena. — *Bulgaria asaltează Egridanca.*

Turcia nu tolerează prezența corespondenților de războiu la teatrul operațiunilor.

Viena. — „Österreich-Ungarische Correspondenz” anunță din Constantinopol că consiliul de miniștri a hotărât să nu tolereze pe nici un corespondent de războiu la teatrul războiului și ca presa străină să fie informată asupra faptelor de către biroul presei dela ministerul de războiu.

Muntenegrenii isgonesc pe turci din Belaje.

Paris. — Agenția Havas află că aripa dreaptă a armatei muntenegrene, cu generalul Martinovici, a ocupat înălțimile din Belaje de unde a alungat artileria turcească: trupele turcești s'au retras în dezordine.

Ofițeri turci făcuți prizonieri.

Atena. — Vasele de războiu grecești au capturat la Smirna un vas turcesc. 15 ofițeri turci cari se aflau pe el au fost făcuți prizonieri și imediat au fost transportați la Atena.

Teologi sârbi luptând contra turcilor.

Zombor. — 30 de teologi sârbi dela teologia din Carloviț precum și 20 sodali sârbi din Neo-

planta au plecat la Belgrad pentru a se înrola în armata sârbă.

Regele Italiei va lua titlul de „împărat roman.”

Londra. — *Aici se crede, că după ce toate pusterile vor recunoaște suveranitatea Italiei asupra Libiei, regele Victor Emanuel al Italiei va lua titlul de împărat roman, iar Italia va fi proclamată de împărăție.*

Presa vieneză și primejdia rusă.

Viena. — „Gross Österreich” vorbește într'un prim articol despre războiul balcanic și consecințele lui posibile, arătând și rolul eventual al României. Ziarul socotește războiul ca pierdut pentru statele balcanice. Referindu-se la declarația fostului instructor al armatei turcești, von der Goltz, zice că Turcia este acum în afară de orice pericol. Bulgaria s'a sculat cu patru săptămâni prea târziu.

Războiul va fi însă de scurtă durată; după prima luptă serioasă Europa va interveni și un congres internațional va veni să reguleze el chestia balcanică. Cum va decurge acest congres și în ce mod va regula relațiile Puterilor cu peninsula balcanică e greu de prevăzut. Rusia va cere probabil deschiderea Dardanelor, ceea ce Anglia va admite, căci i-ar periclita ei drumul spre India. În tot cazul congresul va decide asupra stăpânirii Mediteranei. Astăzi flotele austriacă și italiană țin echilibrul față de cea franceză. Altfel va fi însă când Rusia va avea drumul liber spre Mediterana.

Mai departe „Gross Österreich” spune:

Dacă din punctul de vedere naval, aceasta e primejdia rusească ce trebuie evitată, e inutil să ne facem spaimă în ce privește forța armatei de uscat a Rusiei. Din acest punct de vedere primejdia rusească nu mai emoționează pe nimeni. Într'un război modern cele mai multe șanse le are țara care reușește să mobilizeze mai repede. Dacă s'ar ivi un conflict între Rusia și un vecin al ei din Apus, s'ar întâmpla următorul lucru:

În două zile ar trece pe teritoriul rus 200.000 soldați germani, în alte două zile 150.000 austriaci și în fine 60.000 români.

În ce privește mobilizarea grabnică Germania e neîntrecută, iar Austria și România sunt minunat pregătite în acest scop.

Acțiunea navală a Greciei.

Atena. — S'a declarat de comandantul șef al forțelor navale din marea Ionică blocusul dela Gomenitza până la intrarea golfului Arta. S'a acordat un răgaz de 24 ore pentru ca vasele neutre să iasă neimpedecate din localitățile blocate.

Atena. — Un comunicat al ministerului de externe arată, în conformitate cu dispozițiunile codului de războiu naval, obiectele ce vor fi socotite ca contrabandă de războiu. Se citează în special: orice fel de arme, de munițiuni, de explozibile, de materiale pentru artilerie, obiecte de echipament militar, instrumente și aparate servind la fabricarea munițiilor de războiu la fabricarea și reparația armelor.

Rusia mobilizează în Transcaucazia.

Constantinopol. — Poarta află că Rusia concentrează numeroase trupe în regiunea Kars din Transcaucazia. Zilnic sosesc două trenuri cu trupe și munițiuni.

Regiunea Kars aparține Turciei până în 1878.

Vapor rusesc oprit în Bosfor.

Berlin. — Din Constantinopol se anunță că un vapor rusesc care transporta munițiuni la Pireu, lângă forturile Kawak. Munițiile în chestie sânt trimise în dar guvernului grecesc de către un bogătaş grec stabilit în Rusia. După confiscarea munițiilor vaporul fu lansat să plece mai departe.

Atitudinea Româneli.

Londra. — Ziarul „The Times” este informat că „guvernul român considerând de periculoasă pentru România o eventuală izbândă a Bulgarilor, a decis mobilizarea corpurilor de armată I, III și V; iar dacă Bulgaria ar câștiga o învingere serioasă, regatul român își va abandona atitudinea expectativă și va mobiliza întreagă armata. În loc de a cere compensație teritorială după ce Bulgaria își va fi extins periferia sa, guvernul român a adoptat o politică de oportunitate, care îi permite a-și asigura compensația înainte de momentul când o victorie finală a armelor bulgare va fi decis soarta războiului”.

Paris. — În „Le Figaro” d. Raymond Reconny comentează știrea aceasta precum urmează:

„O asemenea veste, dacă va fi confirmată, va avea o importanță considerabilă și ar fi de natură de a exercita influință puternică asupra evenimentelor celor mai apropiate.

Deja de nuit diplomația română și-a formulat axioma că ori ce extindere a Bulgariei trebuie să fie compensată printr'o extindere similară a României. Suveranul, — un remarcabil, care cu atâta noroc și pricepere dirigează destinele regatului dunărean, — cunoaște mai bine decât oricine altul istoria Europei în secolul trecut. Păstrez amintirea prețioasă a unei convorbiri ce M. Sa regele Carol a binevoit a-mi acorda și în care timp de două ore mi-a desfășurat cursul experiențelor și impresiunilor sale dela sosirea sa în România până la războiul ruso-româno-turc, în care armata română a avut un rol eminent. Toți bărbații de stat români cu cari s'a nimerit să înfățișez eventualitatea unei conflagrațiuni balcanice mi-a zis: „*Indată ce Bulgaria și Turcia se încera în războiu, noi vom mobiliza armata noastră și vom fi gata să profităm de evenimentele ce s'ar desfășura. Noi nu voim și nu putem imita greșala mare a Franței, care asista indiferentă, la războiul austro-prusac din 1866 și a lăsat Prusia să crească considerabil, Prusia, de care avea să fie sugrumată cu câțiva ani în urmă.*”

Mobilizarea parțială ori totală a armatei române ar fi deci foarte naturală. Iar dacă mobilizarea nu se face, urmează că *trebuie să existe un acord secret între Bulgaria și România, privitor la compensațiile ce sunt a se face regatului român, ori poate că regele Carol, un Hohenzollern, și ca atare sub influința Germaniei, așteaptă, de acord cu Germania, o ocaziune ulterioară de a interveni”.*

Spre Üsküb.

Belgrad. — Prima armată sârbă a ajuns ieri până la Cumarova. Sârbii au cucerit printr'un asalt cu baioneta înălțimea Rojan. Regele a trecut în revistă trupele dela Bijalici. Populația i-a făcut o primire entuziasmată.

Viena. — „N. Wiener Tagblatt” anunță: Cercuirile inițiate de aici sunt informată, că

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
**mobile frumoase, ieftine
și bune**

no 223-100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț

Novi-Bazar și Pristina sunt serios amenințate și că sârbii au ocupat Cumanova.

Belgrad. — Corpul al treilea înaintează cu succes. Avangardele au ajuns la Malo-Cosovo. O negură deasă a îngreuiat mult înaintarea repede a trupelor dela Ilo. Avantposturile au ajuns la Sijenita.

Un nou atac turcesc contra Beranei.

Constantinopol. — Colonelul Mukthar pașă a încercat un nou atac contra Beranei. Amăunte lipsesc.

Lupta dela Tarabos.

Podgorița. — Ieri au început operațiunile contra muștelui Tarabos. Regele Nichita a plecat la Rjeca. să viziteze răniții ailători aci.

Vase grecești în marea Egeică.

Constantinopol. — O flotilă greacă, compusă din 1 cuirasat și 10 torpiloare, a sosit în fața Lemnos-ului. Un ofițer al cuirasatului „Averol” a debarcat și imediat a mers la mutesafirul, apoi s'a reîntors imediat pe bord.

Atena. — Ieri dimineață 500 de soldați greci au debarcat pe insula Lemnos și după o luptă de scurtă durată au ocupat capitala Castro. Grecii au arborat drapelul grecesc. 3 ofițeri și 28 soldați turci au fost făcuți prizonieri. Amiralul Countouriotis a lansat o proclamație către populația insulei, anunțând ocuparea insulei de către greci.

Reînnoirea triplei alianțe.

Viena. — Ziarul „Extrablatt” află din sursă diplomatică bine informată că ministrul de externe al Italiei, după ce se va întâlni cu contele Berchtold și San Rossori, va pleca la Berlin ca să întoarcă vizita făcută la Roma de cancelarul Germaniei, Bethmann-Hollweg. Cu acest prilej vor urma și lua stărsit convorbirile cu privire la reînnoirea și prelungirea triplei alianțe. Dela vizita ministrului de externe italian la Berlin se așteaptă hoărtriri de cea mai mare importanță.

Sofia. — În cereuri diplomatice discutându-se asupra probabilității unei intervenții a marilor puteri, din îndemnul Franței, pentru a se pune capăt vărsărilor de sânge, prin convocarea unei conferințe balcanice la Sofia sau Belgrad. Gheșofi primul-ministru bulgar a declarat unui ziarist, că până acum nu este nici un semn ca o atare intervenție să se fi făcut.

Bursele „Asociației”.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poprului român” va da pentru anul școlar 1912/13 următoarele burse:

1. Din *fundatiunea Ioan Petran*, o bursă de Cor. 300.— pentru studenți unversitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj. Cei împărțișiți de această bursă vor fi obligați a lua parte la „Masa studenților academici” din Cluj.
2. Din *fundatiunea Nicolae Marinoviciu sen.* o bursă de Cor. 120.— pentru studenți din școalele secundare.
3. Din *fundatiunea Gheorghe Boeriu din Vad*, o bursă nouă de Cor. 200.— pentru elevi de naționalitate română, înrudiți cu fundatorul, cari urmează la vre-una din școlile secundare din patrie; iar încât nu s'ar găsi astfel petenți,

MANDAT.

Aceluia care cu prilejul cumpărării nou-șilor de toamnă și iarnă prezintă acest coupon, se va acorda 5% rabat din prețurile noastre fixe.

se vor da 2 ajutoare de câte 100 cor. la 2 tineri cari învață vre-o meserie și sunt înrudiți cu fundatorul.

4. Din *fundatiunea Ioan Gallianu de Kecskés*, o bursă de cor. 120 pentru elevi de naționalitate română cari urmează la vre-unul din gimnaziile din Transilvania”. Se vor preferi, în înțelesul literilor fundacionale, descendenții familiilor Popu și Antonu.

5. Din *fundatiunea anonimă din comitatul Dăbăca*, o bursă de cor. 100 pentru tineri români născuți în comitatul Dăbăca.

Cererile pentru aceste burse se vor înainta Comitetului central al „Asociației” (Sibiu — Nagyszeben, str. Șaguna Nr. 6) până la 15 Nov. n. a. e. însoțite de următoarele acte:

- a) certificat de botez;
- b) certificat pe anul școlar 1911—1912;
- c) certificat de paupertate; eventual
- d) actele prin cari petenții să-și dovedească înrindirea cu fundatorul (la fundatiunile de sub Nr. 2, 3 și 4).

Cererile întrate după termenul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, în 19 Octombrie n. 1912.

Andrei Bârseanu, Oct. C. Tăslăuanu, prezident. secretar.

INFORMAȚIUNI

Arad, 23 Octombrie 1912

Rugăciune.

La masa verde, se stătuiesc reprezentanții marilor puteri, îngrijorați de soarta statelor creștine din Balcani.

Se stătuiesc cu tragere de inimă, cu ochii atinți spre zeita Păcii, pe care o doresc cu toții de ocrotitoare...

Dar în decursul lungilor discuții în revărsarea atâtor discursuri pașnice, s'aude cel dintâi bubuit de tun, urmat de răpăitul puștilor, și cele patru state creștine se pomeneșc deodată în toilul măcelului barbar, deși, probabil, nu se gândiau, la început, decât să scuture puțin jugul greu ce apăsa soarta fraților de un neam și o credință, sub stăpânirea Semilunei.

Cum se obișnuiește și în viață, cel mai slab a fost tărit mai întâi în vârtejul omoritor; cel mai slab, care fatalmente era și cel mai entuziast: Muntenezrul.

Vecinii lui, mai puternici — în senzul balcanic al cuvântului — păreau a evita, la început ciocnirea, pentru care își zăugăniseră armele la periferii, ca să o audă și Turcul somolent.

De acum nu mai e nici o salvare, căci incendiul războiului s'a încins la cea dintâi schinteie, ce a tresărit, în aerul ce miroșia, de atâta vreme, a praf de pușcă.

Dar înainte de a pleca în toilul luptei de unde reîntoarcerea e așa de problematică, capetele încoronate au adus închinarea lor Stăpânului a toate, ascultând cu evlavie sfânta liturghie și împărțându-se cu sfânta Cuminăcătura.

În fața celor două regimente ce erau în Belgrad, comandantul a vorbit scurt, dar glasul lui tremura de emoție și ochii soldaților s'au umplut de lacrimi, pe o clipă. Apoi au erup cu toții în strigăte vesede, impetuose, îmbrățișându-și puștile și cerind cu adevărată furie, să fie duși numai decât la bătaie.

Generalul a comandat: „Rugăciunea”, soldații au îngenunchiat și și-au descoperit capetele, ascultând cuvintele lui, șgăluțiți de un fior, ce numai arare îl resimți în viață:

— A sosit vremea, cu să vă răsunăți înfringerea de pe Câmpul-pâinii. Vă măsurăți acum cu dușmanul vostru de cinei veacuri. Dăburile străbunilor vor pluti deasupra voastră!

Comandantul își curmă vorba, căci începuse să tremure în tot trupul și ochii i se împăunegeră.

Soldații, cum stau îngenunchiați, cu capetele descoperite, isbucnira, ca dintr'un singur piept, într'un răcnet delirant.

Drapelul se clătina și el în mâna stegarului și undeva, de-așupra, falfăia din aripi uriașe pajura țării, orofund în șorul ei mândru, pe cei ce plecau să birușcă, sau să moară pentru țară.

În aceeaș vreme clopotele tuturor bisericilor din Sofia cheau pe credincioși la slujbe, ce implorau binecuvântarea cerului asupra armelor bulgare și moșneagul mitropolit Parthenie aducea jertfa la altarul catedralei.

Și, tot în aceeaș vreme, Sultanul se prosterna în fața masticii lui Mohamed, cerind sprijinul lui Alah pentru credincioșii Semilunei...

Rugăciunile purced încet-încet, prin fumul de tămâie, amestecându-se și ridicându-se pe o rază de soare, în slavă... **Petronius.**

Nou vicar episcopesc în Oradea-Mare. În locul vicarului episcopesc gr. cat. din Oradea-Mare, decedat deunăzi, Augustin Lauran, P. S. S. episcopul gr. cat. Dr. Demetriu Radu a numit pe canonicul Dr. Florian Stănu.

Un mecenat al ungarilor. Citim în ziarul calvin unguresc „Debreceeni Protestáns Lap” următoarele: Cât de cuceritoare e ideea unui Calvin (internat pentru educația tinerimei calvine ungurești) se dovedește nu se poate mai eclatant prin împrejurarea că, spre acest scop nobil își dau cbolul lor și cei de altă religie(!). S'a întâmplat nu de mult scena drăguță, că *Alexe Pocol* (Pokol Elek), proprietar de mine gr. cat. din comitatul Sătmár, a pășit în fața dr-ului *Dezider Baltazar*, respective al ui *Iuliu Ferenczy*, secretarul societății „Orle” și i-a predat suma de 200 cor. și tot el (Alexe Pocol) a pus în vedere un ajutor pe seama unui elev sărac al internatului din Dobrițin. Să-și laude pe Dumnezeu, cel ce a fost binecuvântat de Dumnezeu său! Dumnezeu l'a binecuvântat pe Alexe Pocol. Nainte cu 10 ani era încă un învățător sărac pe sate în împrejurimea orașului Baia-mare. A dat de-o mină părășită și a început s'o cultive. Era, într'o vreme, că toate ostenețele lui să se zădărnicească și să-și piardă și mica avere ce câștigase până atunci, dar n'a disperat. Se publicase licitația împotriva lui, când, în săptămâna Paștilor, a dat fără de veste de metale bogate în aur. Statornicia a fost răsplătită de Dumnezeu și de atunci e om bogat, cu avere. Are pământ, proprietate, întreprindere minieră de mare valoare, doi copii frumoși. Episcopul calvin a chitat darul prin secretarul societății „Orle”, și i-a mulțumit singur dăruitorului, iar noi îi mulțumim acum și pe calea publicității. Alexe Pocol a mai ospătat biroul prezidial al societății „Orle” etc.

Cititorii noștri își aduc aminte că dl Alexe Pocol a mai dăruit și pentru alte scopuri ungurești. De pildă pentru aviația ungurească. Nu de mult „Gazeta Transilvaniei”, și după ea și noi, am adus știrea că dl Pocol a dăruit 15.000 cor. pentru „Aeroplanul Ardealului”. Știrea a fost desmintită — și chiar dacă n'ar fi fost, o desminteau acum definitiv rindurile de mai sus ale ziarului calvinesc dela Dobrițin.

Pentru fondul ziaristilor. D. Ilie Chebeleu (Șoinus), absolvent de teologie și d-șoara Letitia Tucra au dăruit 10 cor. pentru fondul ziaristilor români, ca răscumpărare a anunțurilor de legodnă. Transmitem tinerii părechi sincere mulțămite și urări de bine.

Nou avocat român. Aflăm că prietenul nostru, d-nul Dr. Teodor Roxin din Lipova a dat zilele aceste cu succes examenul de liberă practică advocațială, în fața comisiunii din Budapesta. Sincere felicitări!

Donația unui consul român. Ziarul „Wiener Tagblatt” anunță că consulul general al Ro-

Dantele, cordele, catifele, decoruri pentru haine, mă-tăsuri, ciorapi, mănuși și orice accesorii de croitorie

se capătă la

nr 132—100

Biblioteca din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrassy nr. 20

— palatul Fischer Eliz —

mănei, Reitzes a donat suma de 200.000 coroane pentru îngrijirea ofițerilor și soldaților grav bolnavi din spitalele militare austriace.

Căsătorie. Cununia dlui Dr. Ilie Piticariu, medic la spitalul țarei din Cernăuți, cu dsoara Florica Barbu, fiica profesorului Dr. Petru Barbu din Caransebeș, va avea loc Duminecă în 14/27 Octomvrie, la orele 11 a. m., în biserica catedrală din Caransebeș. Sincere felicitări.

Florinii de argint. Ministerul de finanțe aduce la cunoștința publicului, că florinii de argint aflători în circulație se admit încă până în anul 1915. Din acest an florinii de argint nu vor mai fi schimbați cu excepțiunea celor cu urechi pentru cari oficiile de dare vor plăti 1 cor. 20 fil., iar întru cât urechile banilor le lipsesc 1 cor. 80 fil.

Militare. A fost primit în școala de război din Viena locotenentul român L. Cimpoa de Terova, dela regimentul 65 de infanterie. E cu mult prea mic în raport cu numărul nostru grupul ofițerilor români din statul maior al armatei, și cu atât mai mare bucurie vestim știrea aceasta, întregindu-o în înțelesul că fratele distinsului nostru conațional este, de acum un an, elevul școlii de război.

Aviatice. Renumitul pilot francez Garros a trecut dela Blériot la sistemul inginerilor Morane-Saubier, cu al căror aparat a stabilit Le-gagagneux recordul înălțimeii.

Un ziar berlinez despre manevrele regale române. Ziarul „Vossische Zeitung” din Berlin scrie următoarele despre manevrele regale române:

„La început 60.000 de soldați erau destinați să facă o demonstrație militară, pentru ca să oprească pe bulgari dela mobilizarea armatei. Când aceasta totuși s'a făcut, România a luat o atitudine expectativă, deoarece nu voia să împiedece acțiunea pacifică a marilor Puteri. Această politică s'a făcut la sfatul și influența directă a Rusiei și Austro-Ungariei. Simptomatică pentru aceasta a fost numirea regelui Carol ca feldmareșal rus, care a coincis cu mobilizarea Statelor balcanice. Austro-Ungaria n'a voit să producă impresia ca și când ar atâța România contra statelor creștine balcanice. România va trebui să ia măsuri militare de precauțiune.

Dacă astăzi s'ar schimba raporturile de posesiune în Balcani în defavoarea României, aceasta va ști să-și apere cu energie interesele.”

Carmen Sylva despre chestiunea feministă. „Deutsches Volksblatt” din Viena publică în suplimentul său de Duminecă, sub titlul „Carmen Sylva și femeile” un cuvânt introductiv pentru o piesă intitulată „Machoule povestitoarea”. „Deutsches Volksblatt” scrie: Carmen Sylva regina dotată de un spirit atât de distins, a scris această prefață la o operă care, va deștepta un interes general. Cartea are de autoare pe Maria von Hobe, soția locotenentului general Hobe pașa și a fost scrisă după o ședere de mai mulți ani la Constantinopol. Ea tratează despre chestiunea femeilor turce.

Femeia la războiu. Intr'un cerc de literați, se discuta mai dănuți, cu oare-care ironie (din partea bărbaților bine-înțeleși), revendicările feministe de pretutindeni și acelea ale cercurilor înființate de curând și la noi. Războiul din Balcani adusese o temă nouă în discuția generală, și mulți din cei mai aprigi anti-feministi adresându-se cătorva din doamnele prezente, le zise cu un zâmbet fin:

„Acum să văd conștențelor, dv. care cereți drepturi egale cu bărbații, cam ce ați zice dacă în schimb vi s'ar cere să faceți armata, și cu ranița în spinare să poruți la războiu! Se credea tare în argumentul său, marele literat căruia nu aș avea să-i răspund decât un singur cuvânt: „Războiul este istoria!”

Oh! nu spre a găsi în ea nume de femei generali, de eroine citate la ordinul de zi, ei spre a descoperi printre rânduri, pe ici și pe colo câte o frază ca asta:

„Surorile de caritate au fost ingerii lagărelor... fără teamă de oboseală, de gloanțe, și frig ele străbăteau câmpiile, consolidând și căutând a salva răniții...”

Pretutindeni unde a fost războiu, femeia a secodat în totdeauna pe chirurg, nedându-se înapoi la nici una din grozavile greutăți ale luptelor. În luptele coloniale franceze, călugărițele de caritate au făcut minuni de devotament, iar mai târziu în asediul Parisului, toate artistele, toate mondenele zi și noapte au stat în picioare pansând, consolând, nemâncate ore întregi cu veselia pe buze, animând și susținând pe toți. Marile cochete ale scenelor, elegantele saloanelor, cari în timpuri normale ar fi leșinat poate văzând o sgarietură, bandajau răni îngrozitoare fără a clipi susținute de puterea abnegației ce bate în orice inimă de femeie. De războiul României din urmă nu mai vorbesc. Cine poate contesta surorilor Crucii roșii, nopțile lor de veghe, lipsa care au îndurat-o și sacrificiile de orice clipă... Femeia se teme de războiu, femeia e slabă, și fricoasă!... e una din cele mai mari calomnii ce i se poate aduce. Și astăzi în timpurile acestea turburi dacă cumva vr'un războiu ar izbucni și se va face apel la femeia română de a merge în lagăre alături cu medicii, sunt sigur că nici una din cele mai sărbătorite, nici una din cele mai frivole, nu se va da înapoi dela orice privațiuni, dela orice greutăți iar lista se va acoperi înzecit și înscutit cu multe nume azi citate numai în carnetul munden...

Fiecărui rolul său... și dacă anti-feministii cred că a consola, a vindeca și a îndura cu plăcere aceleași greutăți, însemnează pentru femeie a nu lua parte la războiu, apoi sunt foarte greșiți și foarte ingrați... Pentru antagonismul lor față de revendicările feministe vor trebui să găsească alte argumente mai puțin nedrepte, ceea ce mă îndoiește că le va fi ușor.

Un accident grav al ministrului de interne al Turciei. Ministrul de interne al Turciei a fost ieri pe când voia să se imbarce pe un vapor, victima unui grav accident. Aștepta pe ponton sosirea vaporului. Când a voit însă să calce pe puntea legătoare, a alunecat între ponton și vapor, care împins de valuri, i-a prins amândouă picioarele strivindu-i-le. În stare gravă a fost transportat la locuință. Medicii sunt serios îngrijii de starea ministrului, care și de altfel era cam bolnăvicios.

Sârbii din Ungaria în armata sârbească. Notițe mărunte din ziare cari făceau senzația zilei câtăva vreme, ilustrau și cazuri interesante în legătură cu războiul balcanic, cum bunăoară un brutar chiar de aici din Arad a plecat zilele trecute să apere „țara în primejdie”. Acum însă faptele serioase îți fac ochii mari, când se întrolează zilnic, slavii din Ungaria, peste Sava și Dunăre. Treizeci de preparandiști grecoorientali au plecat (fără știrea și învoirea părinților, relatează ziarele ungurești) din Carloviț în Belgrad să se înroleze în armata sârbească. Deasemeni și douăzeci de calfe de negustori din Neoplanta.

Retragerea lui Hector Denis. Din Bruxelles se anunță că celebrul profesor Hector Denis, care a fost mulți ani rectorul universității Libere s'a retras la pensie. Cu acest prilej a fost călduros sărbătorit. La banchetul ce s'a dat în onoarea lui au sosit numeroase telegrame din toate părțile lumii dela foștii lui elevi, între cari și mulți români.

Un incident neplăcut întâmplat împăratului Germaniei. Din Hamburg vine știrea că un incident care a provocat o vie emoție s'a produs la inaugurarea bisericii Sf. Mihail, la care a luat parte și împăratul Wilhelm. La un moment dat un individ s'a repezit asupra împăratului. Cei de față s'au interpus la timp și individul a fost pus în imposibilitate de a se mișca. Dat pe mâna poliției aceasta nu s'a putut lămurii asupra intențiilor lui. Bănuindu-se că e vorba de un nebun, individul a fost de-o dată închis în spitalul portului, rămânând ca medicii să-l observe și să raporteze asupra stării lui mintale. Serbarea s'a isprăvit într'o atmosferă foarte posomorâtă.

Clironomul Rusiei greu bolnav. Se vestește din St. Petersburg că moștenitorul tronului rusesc Alexei-Nicolaevici, „țareviciul”, zace greu bolnav la Spala unde sejurnează acum țarul cu familia și curtea sa. Un chirurg celebru a fost chemat din St. Petersburg la Spala.

Chiar în timpul când ministrul de externe Sasonow îi refera, a fost înștiințat țarul despre

imbolnăvirea fiului său; imediat a intrerupt audiența și nici n'a mai fost dispus a confera după aceea despre criza politică.

Mulai Hafid. La întoarcerea în patrie Mulai Hafid, fostul sultan al Marocului care cu prilejul călătoriei în Franța a văzut pentru prima oară tren, aeroplan, tunel, automobil, teatre, etc. a spus unui ziarist între altele:

„Am ținut mai ales să vizitez monumentele comemorative ale marilor fapte din istoria Franței, pe cari le cunosc pentru că le-am cedit. Pentru mine istoria Franței este dominată de doi suverani: Ludovic al XIV și Napoleon I. Trebuie să aduc omagii republicei, care în loc să caute să micșoreze marile acte ale imperiului, ține să le perpetueze păstrând cu sfîntenie monumentele, tablourile și operele de artă. Mă interesează mai ales istoria războaielor lui Napoleon I. Intre alte portrete înfățișându-l în diferite împrejurări din viața sa agitată, am văzut unul care-l arată aplecat pe o hartă, cu fruntea între mâni. Am fost cu adevărat impresionat gândindu-mă la grele combinațiuni la cari trebuie să fi cugetat împăratul în acea atitudine. Dar era să uit o altă figură mare din istoria Franței: a lui Jeanne D'arc. Dacă Jeanne D'arc și Napoleon I ar fi fost contemporani și dacă s'ar fi căsătorit, ar fi fost amândoi stăpânii lumii”.

Cam naivă judecată, nu?

Puterea piticului. S'a știut și de mai înainte, și se vede și acum, că Muntenegrul nu este un dușman de disprețuit. Ori cari vor mai fi complicațiunile conflictului balcanic și ori care va fi rezultatul final, un lucru este dovedit: Muntenegrul este un dușman adevărat, cu care mai bine este să n'ai de furcă, decât să ai.

În ce-i stă puterea? Numărul soldaților deși covârșitor față de al populației — a cincea parte a acesteia e sub arme — este, totuși, mic, absolut vorbind. El bine, puterea cea mare a Muntenegrului stă în regimul lui militar. El n'are o armată propriu zisă, după concepția curentă. Sistemul militar al Muntenegrului e apropiat mai mult de al națiunii înarmate, pe care o cere în Europa democrația și social-democrația. Fiecare muntenegrean este soldat și nu dela o anumită și până la o anumită vârstă, ci atâta timp cât este capabil să ție arma în mână, indiferent dacă e tânăr sau bătrân. Viața de cazarmă e redusă la minimum posibil. Muntenegrul e soldat oricând și oriunde. El muncește la câmp sau aiurea, dar este gata în orice moment să lase uneltele din mână și să ia pușca. Disciplină militară nu există, în înțelesul curent. Soldatul vorbește dela egal la egal cu ofițerul și chiar cu Vodă. În războiu, când e vorba de o chestie serioasă, ascultă orbeste.

Un publicist german, Dr. Herdan, care a studiat viața muntenegreană la fața locului, descrie scene interesante. De pildă: un ofițer dă ordin unui soldat să transporte o ladă. Soldatul ia lada în spinare și vrea să pornească. Atunci ofițerului i se pare că lada e prea grea pentru un singur om și poruncește să mă vie un soldat.

— Ba o duc singur, zice soldatul.

— Nu, e prea grea.

— Ba nu e grea.

— Ba e grea. S'o duceți doi.

— Atunci n'o mai duc de loc.

Și așa a rămas cum a vrut soldatul.

În războiu va fi altceva. Și acolo inițiativa individuală are un larg teren de acțiune — cu atât mai mult cu cât muntenegrenii excelează în războiul de guerrilla — dar când se va da un ordin el va fi și executat. Soldatul muntenegrean nici nu este un soldat propriu zis: el este un războinic.

x Cuptoarele „Cora” reclamă puțin material de încălzit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare bune și vetre de fierț se vând cu prețuri ieftene la ferăria Pöhm János, Arad, piața Libertății (Szabadgátér). (P. 427-28).

x În sfârșit nu mai pricinuieste multă bătaie de cap că de unde se poate cumpăra mai ieftin obiecte de sticlă, porțelan și obiecte de decor, deoarece atât acestea cât și cadouri ocazionale precum și candelabre pentru lumină electrică se pot cumpăra mai ieftin în prăvălia specială de sticlării a lui Fischer Mór, Arad, bulev. Andrássy nr. 20. Asortiment bogat de cadou ieftine. Telefon nr. 563.

x Németh și Király, croitorie pentru domni Obș. str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit stofe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodate, conform modului. Rugăm on. public pentru sprijinirea și susținerea.

x A încetat! căderea părului : eluia, care întrebunțează renumitul și miraculosul balsam „Venusul” pentru păr al lui dr. Șepetianu. Balsamul acesta ajută creșterea, împiedică căderea părului și încetează total mătreața. de vânzare la *Toth Adorján, drogheria la „Venus”. Lugoj-Lugos.* Tot aci se capătă și renumita cremă „Venus”.

x Câștig însemnat realizează tot românul, care în caz de lipsă își cumpără pian, pianin sau armoniu din *depozitul românesc al profesorului de muzică Timotei Popovici din Sibiiu (Nagyszeben), Strada Cisnădiei 7, (vis à vis de otelul Impăratul roman), asortat cu instrumente de prima calitate din cele mai bune fabricii. Se admite și plătire în rate.*

Ultima oră

Sârbii în Pristina.

Vranja. — După o luptă crâncenă trupele sârbești au cucerit Pristina.

Novibazarul cucerit?

Belgrad. — O telegramă neconfirmată încă anunță, că trupele generalului Jivcovic au ocupat Zenița și Novi-Bazarul.

Unirea armatelor sârbă și bulgară.

Semlin. — Azi la amiazi în Belgrad a fost lansat următorul comunicat oficial: Armata primă a ocupat Radovo și Coceana, a doua armată a ocupat Racicavița iar a treia armată asaltează cu succes Pristina. Această armată intenționează a se uni la Ofcepolje cu armata bulgară și ar voi să forțeze pe turci la o luptă decisivă. Dacă va succeda această învingere, drumul spre Üsküb va fi liber.

Lupta dela Kirkilisse.

Sofia. — De ieri după amiazi la Kirkilisse decurge o luptă crâncenă. 40.000 de bulgari au atacat întăriturile dela Kirkilise. În acest moment lupta decurge și probabil va mai ține încă o zi. Spiritele în Sofia sunt foarte agitate, deoarece această luptă e hotărâtoare pentru viitoarea soartă a războiului.

PAGINI RASLEȚE.

CELEI DE DEPARTE.

În orele de vis și de magie
Când fug pe clape mânilor-ți divine,
În dușoșia ta îmbătătoare
Îți mai aduci aminte tu de mine?!

În noapte, când în camera-ți albastră
Plutește vag parfumul de verbine,
Când îți palpită sinii de dorințe
Îți mai aduci aminte tu de mine?!

Și'n nopți de iarnă când citești romane
Și filele le 'ntorci în dulci suspine,
Când îți revezi frumoaso anii tineri,
Îți mai aduci aminte tu de mine?!

Cyrano.

NOSTALGIE.

Tristetea ceasurilor albe, ce s'a ascuns adânc în noi,
Mă face să mă 'ntorc frumoaso cu anii palizi înapoi,
Să-mi indulcesc cu doruri viața și de nimic să nu mai știu,
Ca'n trista seară-a despărțirii, când mă rugai dușos să-ți lseriu.

Tristetea ceasurilor albe ce s'a ascuns adânc în noi,
Mă face să mă 'ntorc frumoaso, cu anii palizi înapoi
Și-mi face sufletul să plece spre țara ta cu doine dulci,
Să-ți inflorescă trist iatacul și pernele pe cari te culci.

Cyrano.

În ziua nunții.

Creerul îmi arde ca și lampa ce-mi stă dinainte.

Imaginile se sfășie luminoase în golul lui, colorate fiecare deosebit, ca niște aripi de fluturi, ce-și tae zborul la pașă unei lumânări dintr'o mansardă solitară. Sângele îmi fierbe tumultuos ca și apa unui râu, ajunsă într'o văgăună, ce-i stăvilește mersul.

E noapte târziu. Câteva nopți încheiate prin orgii, iar cea din urmă prin petrecerea nunții tale, dragă soră. Totuși nu vreau să chem somnul, care alină durerea, împacă un dor, strâmtează orizontul unui gând care ne chinuiește ca ceva fatal și vreau să intrupez la lumina seară-bătă a lămpii mele, ceva din strălucirea zilei tale de nuntă.

În amiazi, eram adunați la o masă, toate rudele, venite de aproape și de departe, așa cum rar se întâmplă în viața noastră. În capul mesei steteau mătușa Tinca și mătușa Ortansa, căci lor le-a suflat mai întâi, vremea negăduitoare, argint în păr.

Alături era vara Pațica, coana preoteasa dela Scobinți cum îi ziceam cu toții, veselă ca și atunci când înșela visurile de iubire a cavalierilor înamorați. De altă parte magistratul integru, Ciprian Scripcă și printr'o coincidență neprevăzută, alături, Mihai Nasache avocat, inchipuind un tribunal în miniatură.

Vinul curgea prin pahare, iar voia bună în inimi.

Rudele au totdeauna între ele, o privire blândă, un cuvânt dulce, o legătură de suflete pe care n'o stărnă nici timpul, nici răutatea lumii.

Mandache, cel mai vestit lăutar din județ, scoase blana, cercă scripca galbenă și începu să ritmeze odată cu curgerea vinului prin pahare cântece vechi și noi.

Avea mustățile albe, obrații inpurpurați de vinul, care-l bea în fiecare zi, ochii mari, plini de tăinele cântecilor, ce știe să le vibreze pe strunele vioarei, bătrână ca și el, capul chel, arătând parcă mai încondeiate sprâncenele negre...

Rădeam, ne veseleam, iar el cânta mereu. Pe strunele vioarei lui, plângea trecutul, plângea o fericire pierdută, plângea sufletul feciorului, închis la ocnă.

Plânsul vioarei lui semăna câteodată cu un oftat, altă dată cu un țipet de pasăre, ce zace rănită într'un tufiș...

Pe la ceasurile trei, și-au așezat beteala, scumpa mea soră. Frumoasele făceau cerc în jurul tău, o alegeau fir cu fir; o treceau printre degetele mele, ca pe niște fire de aur, simțind înflorirea, cu care te apropii de o comoară.

Am rugat pe mama să nu plângă și tot a strivit câteva lacrimi între gene...

Ți-au așezat o oglindă în față. Părea că privești în ea viața ta de mâne, ce-și trimitea strălucirea ei acolo, ca în niște ape misterioase. Câteva chipuri, se mișcau în luciul oglinzii, inchipuind o lume, iar lacrimile ce rourau ochii, tâlmăceau înțelesul adânc al vieții.

Fete îndrăgostite, mame bătrâne, plângeau, iar eu ca un demon rădeam, ca să te înveselesc.

Te-ai năcăjit să nu plângi. Priveai senină,

ROMÂNUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(155)

— Urmare —

Iar acesta la rândul lui, gândia în același timp: „Tentetnikof acesta, în adevăr, e un infumurat și un năuc de primul ordin”. Și el reluă: „Andrei Ioanovici, să-mi dai voie ca o singură dată să-ți vorbesc ca frate; d-ta n'ai experiență ca să îndreptezi lucruri de felul acesta... ei bine! eu permisiunea d-tale, eu o voi duce-o la bun sfârșit. Voi merge la Excelența Ta; îi voi explica că neînțelegerea care s'a întâmplat e din pricina neexperienței d-tale, a timerei d-tale, a ignoranței d-tale pentru lucrurile cari sunt de un usagiu general într'o anumită sferă.

— Eu n'am să merg, cât despre mine, să mă ar înaintea lui, strigă cu un ton destul de acru tânărul boer și nu și-am dat imputernicire ca să mergi s'o faci în locu-mi.

— Să mă târâsc, nu-i de loc obiceiul meu, zise Tentetnikof rănit. Să merg să scuz greșala unui terț pentru cari cu afecțiuni pot s'o fac din motive de caritate pură, din spirit de conciliațiune, dar nu face nimic din josnicie. E o bună și o bună mișcare aceea pe care am încercat-o față de d-ta; eram atât de departe de a crede că d-ta

ai obiceiul câștigat de a te întăriți asupra cuvintelor spre a descoperi într'insele laturi slabe și să faci aplicația lor la persoane.

— Sunt greșit, de tot greșit, d-ta trebuie să mă ierți, și te rog s'o faci, zise Tentetnikof cu o sinceră emoție și apucându-i amândouă mâinile; n'am avut nici o intenție să te ofensez, cu atât mai puțin cu cât interesul pe care mi-l arăți nu-mi poate decât să-mi fie foarte sensibil. Dar să lăsăm întâmplarea asta și să nu mai vorbim nici odată despre conversația neplăcută care a adus-o.

— Fie, dacă-i un lucru hotărât pentru d-ta, să lăncezești în tăcere decât să-ți destăinuie necazurile inimei unui prieten; dar te previu că cu toate acestea eu tot merg să văd pe general.

— Pentru ce? zise Tentetnikof, din pierdut cu totul.

— Aici, eu vreau să-mi prezint respectele mele Excelenței Sale.

— Ciudat e și omul ăsta! gândi Tentetnikof,

— E în adevăr miminat, acest Tentetnikof, gândi la rândul lui Cicikof; și urmă: „Măne fără doar și poate, pe la zece dimineța, eu mă duc la general. După sentimentul meu, cel mai de vreme când cineva poate merge să salute pe un brav despre care nu știe nimic decât foarte onorabil, acesta e în adevăr cel mai bun. Un lucru numai mă contrariază: brișka mea, în urma bunei și nobilei d-tale ospitalități, a fost aproape uitată și nu-i încă în stare să meargă; fi-mi-va îngăduit să mă slujesc de caleașca d-tale?... Numai cu condiția aceasta aș putea merge să văd pe general, măne la zece ceasuri, cum e intenția mea.

— Ei! pentru Dumnezeu, ce însemnează rugămintea asta? d-ta îți bați joc; d-ta ești atât stă-

pân aici ca și mine; echipage, ca și restul, totul e la dispoziția d-tale”.

După conversația aceasta ei se despărțiră și se duseră fiecare la postul său, nu fără a face multe reflecțiuni asupra ciudățeniilor fiecăruia.

Luera, ciudat totuși! a doua zi, când se prinsese pentru Cicivof, și când el sărise în caleașcă cu a agilitate aproape militară, îmbrăcat în haina lui nouă, spre a merge să-și prezinte respectele sale generalului, Tentetnikof, care se deșteptase și ridicase mai de vreme decât de obicei, se găsia deja prada unei agitațiuni de spirit cum nu mai încercase de multă vreme. Intreg cursul somnolent și ca să zicem așa astupat al gândurilor lui deveni fluid, cu mișcări nestatornice și în curând impetuoase; o tulburare nervoasă agită toate simțurile lui.

Când se uită la locul lui obișnuit pe divan, când se ducea la fereastră, când lua o carte și din vreme îi întorcea foile fără a fi cotit ceva, când arunca pe masă cartea aceasta care părea a-l împiedeca să gândească în răgazul lui. Era un lant de velleități. Gândul, născut în creier (unde ar putea să nască?) nu trăia în el mai mult de o secundă; erau labe, cozi, embrioane informe de gânduri cari se amestecau în cap și fugeau nu se știe unde nici cum... „Sunt într'o ciudată stare de spirit!” zicea el; și se ducea la fereastră să privească pe drumul care se zăria printre stejăriș, la capătul căruia plutia încă în aer praful ridicat de caleașca care ducea pe Cicikof pentru câteva ore. Dar să lăsăm pe Tentetnikof și să urmărim pe omul mai fericit înzestrat, pe care îl știm atât de superior injuriilor vremei și ale oamenilor.

(Sfârșitul cântului XII.)

strălucirea ta de mireasă, vedeai chipul lui mișcându-se și-ți părea că fericirea întinde brațe moi, îți cuprinde grumazul, sărutându-l...

Cum au început să-ți așeze cununa de beteală, Mandache a prins să cânte. Pe strunele vioarei lui, plângea acum un glas de iubire, ce se va stinge în pustiu în viața din jurul tău, ca un țipet într-o Sahară, plângea viața care înșală și iubește, mustrează și regretă, plângea sufletul tău care cerea desrobire și totodată încătușare care ferbea ca spuma deasupra unui vin fermentat, plângea un glas care țipă între hotare a două lumi, ce nu se cunosc, ci se dușmănesc, se învenineză, iar tu, în blamidă albă de vestală înfățișând imaginea cea mai strălucitoare din viața oricărei femei, te-ai ridicat din fața oglinzii misterioase, înfiorând sala, ca lumina unui vis.

Nimeni nu atingea atbul rochiei tale, aurul betelei, voalul, ce semăna cu giulgiul, aruncat cu un gest desprețuitor peste iubirile învinse.

Treceai, zimbând fericită alesului; se bucura și el ca și tine, de strălucirea aceasta de o zi, care aruncă pata cea mai luminoasă și mai ferică peste tabloul vieții noastre. E o lumină amăgitoare, care ne arată cărarea unei vieți noi, ca să ne lase apoi singuri...

Strălucirea de o noapte, de cometă vagabondă în jurul unui salon luminat a zile, pieri, odată cu fășia de lumină de pe cer, care se cheamă calea lactee...

Frumoasele îți desfăceau beteala, iar pe strunele vioarei lui Mandache plângea întristarea, plângea sufletul fecioarei, care simte că mâne va fi femeie iar sângele nu-i va înfierbânta creierul, ci se va potoli ca și argintul viu închis în sticlă, plângeau dorurile învinse, ca niște arcuri frânte de săgeată...

Când hora se încinse iarăși în jurul mesei plină de merinde și vin, mi-am luat rămas bun dela toți. Am plecat cu un prieten, și am eșit în șosea. Nici o trăsură nu trecea. Picioarele obosite mi se îndoaiau ca și unui exilat. În urechi îmi bătea ritmul sârbiei și al fântărașului, care le-am învățat și le-am jucat cu coana preoteasa dela Scobinți.

Ploaia, care ținuse câteva săptămâni, încase ogoarele, desigur de trestii dela lezer. Cerul părea un port imens în care au poposit norii ce semănau cu niște pânze de corăbii sdrențuite de vânturi și ploii.

O brumă subțire, înpânzia șesul, ochiurile de apă și la fiecare clipă, părea că-mi îngheață pleoapele obosite.

Priveam cu o strângere de inimă la giulgiul brunei, ce semăna cu acel ce-mi învălue iubirea mea de trei ani, ori cu acel, ce acopere chipul de ceară a unei fecioare moarte...

Mergeam singuri, simțind câte odată, cum asprimea unui vânt de miază-noapte ne biciuia obrazii, trecea departe în desigur de trestii în pădurea de papură, înfiorând lumea de vedenii, ce se mișcau acolo...

Tufe de copaci steteau înecate în apă. Păreau capete de oameni, ce se trudeau să învingă valurile apei reci. Pentru o clipă, priveliștea cea mută, fără soare, plină de îngheț, îmi părea o imagină a vastei împărății a nordului, pe care a descris-o așa de sugestiv, exilatul de odinioară al Românilor din Basarabia, Constantin Stere.

Mergeam mereu; mi-aduceam aminte de strălucirea, ce poate s'o ducă o zi de nuntă și râdeam demonic, simțind parcă ce departe e de mine fericirea aceasta.

Din fiecare clipă așteptam, ca trăsura galbenă, pătrată, rămasă la capătul șoselei la un ferar, să pornească spre noi...

Am poposit la fântâni văruite, am trecut puști rupte, am băut apă rece din cupe inverzite de mușchiu, am admirat un tablou, care ar face gloria unui pictor.

Pe o coastă se vedeau câteva căpițe de fân, risipite aproape, iar printre ele câteva oi, un câine și un cioban.

Un dangăt de talancă veche, ruginită, părea un glas stins, o muzică monotonă pierdută undeva, departe. În muțenia șesului înbrumă, glasul acela de talancă ruginită, părea plânsul unui copil rămas singur...

Stăteam pe fântâna cu cupa inverzită de mușchiu, priveam în oglinda apei reci și gândeam la sărbătoarea cea mai mare a vieții noastre, când coroana de beteală încunună cărătenia inimii și a trupului celei alese.

Cândul mi se opri fără voie la tine, iubita mea... Când oare, te voi vedea gătită, cu nimbul acesta de aureolă strălucitoare?!

C. Spiridonescu.

ECONOMIE.

Situația agricolă.

După raportul ministerului de agricultură publicat la 13 c. recolta de porumb se stabilește la 48.492.208 m. m., iar cea de cartofi la 51.332.557 m. m., cifre, cari — precum recunoaște însuși raportul oficial de mai sus — cu greu se vor putea adevăra întocmai, în urma timpului acestuia nefavorabil. Raportul ministerial amintit este și în alte privințe puțin înbușător. Dela ultima evaluare încoace, în urma rezultatelor împlătitului s'au mai redus și bucatele de secere, iar lucrările împreunate cu sămănatul bucatelor de toamnă au fost ținute în loc. De altfel — de astădată — raportul agricol ministerial, oricât de interesant, n'a fost așteptat cu interesul obicinuit de lumea noastră comercială și speculativă, căci afacurile comerciale mai mari stau astăzi sub stăpânirea împrejurărilor politice externe. Războiul european ce e în perspectivă dirigează mișcarea la bursa de bucate din capitală.

În amănunte extragem din amintitul raport ministerial următoarele: După August ploios și rece, a urmat Septemvrie potențat ploios și rece, timp care nu s'a schimbat prea mult nici în prima decadă a lui Octombrie. În cele 4 săptămâni dela ultimul raport ministerial încoace abia a fost zi în care să nu se aduște ploi mari din cele mai multe părți ale țării. Mai multe ploi au fost în timpul acesta în părțile sudice ale țării în ținutul de peste Dunăre și mai cu seamă în Ardeal. Aici părăiele și râurile s'au umflat și au exundat în foarte multe părți, acoperind câmpuri întregi de apă. Ploile cele multe pe alocurea au nimic și cel puțin au stricat mult și bucatele neîmplățite, adunate sub cerul liber în stoguri, așa încât și producția acestora va trebui redusă în mod însemnat față cu prețuirea de până acum. Lucrările de sămănat de toamnă numai în neînsemnată parte au putut fi terminate, deși timpul este destul de înaintat acum pentru așa ceva. În fine se arată urmările timpului ploios și rece și la acele produse agricole, cari sunt încă pe câmp. Astfel timpul acesta a împiedecat și împiedecă coacerea porumbului așa încât recolta bună, ba chiar excelentă, ce se aștepta la porumb va trebui bineșor redusă. Și dacă — după raportul prezent — reducerea nu este prea mare față cu prețuirea trecută, aceasta se explică astfel, că tocmai în cele câteva comitate, cari stau în frunte în ce privește producția de porumb, situația nu numai că nu s'a schimbat îrspre rău, dar dimontră s'a îmbunătățit tocmai în timpul acesta. Între aceste comitate se numără și Torontál-ul și Aradul. De altfel până la cules e foarte probabil că în general situația se va reduce încă și mai mult! Teritoriul sămănat cu porumb și rămas nestruciat de vreme se evaluează la 4.300.000 jug., cari cu media stabilită oficial de 11,26 m. m. la jugăr ar da o recoltă generală de 48.492.000 m. m. porumb, față cu 48.615.000 m. m. din Septemvrie a. e. În anul trecut de pe un teritor de 4.280.000 jug. s'au recoltat în total de abia 34.907.000 m. m. porumb. Cartofii, cu tot timpul nefavorabil, până acum încă tot mai promit o recoltă multămiitoare, cel puțin în ce privește cantitatea. Umezeala cea prea mare nu numai că a împiedecat coacerea, dar pe alocurea a cauzat putrezirea totală a cartofilor în pământ, așa că chiar și

cei rămași întregi nu vor fi prea acomodați pentru păstratul pe iarnă. Cartofi vor fi a se recolta de pe un teritor de circa 1.079.000 jug., care cu media de 47,57 pro jugăr ar fi să dea o recoltă de circa 52.014.000 măji metrice cartofi. Rapița de toamnă s'a sămănat mai peste tot local în țară și a răsărit și se desvoaltă uniform și frumos. Plantele de grădină acum se adună. Rezultate bunășoare. Varza s'a dezvoltat foarte frumos și promite o recoltă bună. În multe părți ale țării s'a tăiat deja și se aduce pe piață. Hemeiul s'a adunat și uscat. Rezultatul deși multămitor în ce privește calitatea, cantitativ este mai slab ca în anul trecut. Tutunul acum se culege și se uscă. Cantitativ rezultatele sunt bune, dar în ce privește calitatea nu sunt neexceptionabile. Napilor de zahăr și de nutreți timpul acesta le-a fost în general priincios. Recolta promite a fi abundentă în ce privește cantitatea. Calitativ năpilor de zahăr însă ceva de dorit prin conținutul redus de zahăr. În comitatele transilvănene apele au stricat multe sămănături de năpilor inundându-le. Nutrețurile artificiale la cosirea din urmă (a treia sau a patra) ar fi dat recoltă bună dacă timpul ar fi permis uscarea și adunarea lor. Aceasta însă s'a făcut în condițiuni de tot grele în urma ploilor multe, și astfel calitativ aceste nutrețuri au suferit mult. Otava pe alocurea a rămas necosită pe câmp sau dacă s'a fost cosit, nu s'a putut usca și s'a stricat acolo. Pășunile având umezeală din greu s'a recules și sunt încă și acum verzi și frumoase oferind vitelor nutremânt din belșug. Poamele acum se culeg. Sunt multe stricate de vermi. Mere și pere pe alocurea sunt destule, dar recolta de prune și nuci în general e slabă. („Rev. Ec.”)

POȘTA REDACȚIEI.

D-lui I. P. Paut. De prezent n'avem nici un loc vacant.

I. E. Cornăuți. Caracterul ziarului nostru nu ne permite să intrăm în amănunte atât de îndepărtate și nici să ne însușim o notă atât de violentă. Lămurii-vă acolo însă, cum puteți și nu dați unei publicități prea largi necazuri ce nu edifică pe nimeni. Nu putem publica. Altcuiva bucuras.

G. C. stud. med. Budapesta „Glasul Vremii” apare în Jamestown, Ohio 17 N. Phelps Street.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Dr. Liviu Mișca adv. Dej. Abonamentul Dv. este achitat pe întreg anul crt. Ambele plătiri s'au cuitat. Avizul, ce ati primit a avut altă destinație și numai din eroare s'a adresat Dv.

Adam Groza, preot. Bégasztrihály. Abonamentul Dv. e plătit până la finea anului crt.

Ioan Todoran, preot. Frina. Confirmăm primirea sumei de cor. 7 abonament pe evart. ultim a. e.

Sofronie Liuba, Maidan. Sunteți în restanță pe evart. ultim.

Dometrio Moratin, Gayosdia. Confirmăm și pe această cale primirea sumei de 14 cor. — cu datul de 25 Septemvrie a. e. — ca abonament pe semestrul II 1912. Numai din eroare ati fost avizat.

Laurențiu Bran, Sz. Numai odată 7,20 cor. în 10 Iunie a. e.

A. Jucu, Rechita. Am primit 7 cor. abonament pe evart. IV 1912.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

NAGY JENŐ,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plățire în rate, pe lângă
garanția de zece ani. (97-120)

Publicație.

Amul pădurii de goron pentru construcțiuni de de foc, netăiat de 26. ani, în mărime de 3 jughere, aflător în hotarul comunei Ciunga (Gongva) com. Alsó-Fehér, 2 chilom. departe de gara Marosújvár, drum bun, șes, se poate cumpăra în ori și ce zi — asemenea și vin echiu de deal, alb și roșu de prima calitate, curat și bun din anii 1910, 1911, producțiunea proprie cu prețul moderat — dela proprietarul: **Alexandru Bercian** în Aranyosgyéres (com. Torda-Aranyos) având gară principală (Ba 515-3)

Caut

Un candidat de avocat

cu praxă bună, care pe lângă limba perfectă maghiară posedă un stil românesc corespunzător. Postul se poate ocupa momentan.
Dr. Mátyas Lázár, adv.
(Ba 509-3) Sibiu (Nagyszeben.)

De inchiriat o tipografie

completă, foarte modern instalată, cu literă variată și modernă, cu trei mașini și motor electric.
Doritorii se vor adresa D-lui **Dr. I. Ciordaș** avocat în Bei uș (Belényes) Bihar m.

Cucuruz nou,

calitate bună, 100 măști metrice ab gara Kevedobra, de liferat, în Decembrie 1160 cor. pro Ianuarie Februarie anul viitor 1250 pro Aprilie 1300 cor.
Cine vrea să se aprovizioneze cu porumb în mi serie, anticipând prețul de mai sus. Dispune de grâu, calitate bună.
George Lungu, paroh
(Lu 499-1) Kevedobra, (Torontál m)

Manuale folosite și noi

Pentru toate instituturile de învățământ precum și hărțile și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Ploher Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
(Ba 807-100)

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

Aviz.

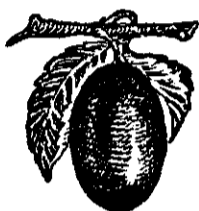
Am onoare a aduce la cunoștința on. dame din Arad și provincie, că mi-au sosit noștile de pălării de toamnă și iarnă, pe care le vând cu prețuri foarte ieftine. Magazin permanent de pălării de doliu. Execut totfelul de transformări de pălării, în timp scurt, cu prețuri foarte ieftine.

Roagă binevoitorul sprijin :

Amtmann M.

A 398-10)

Arad, str. Zrinyi.

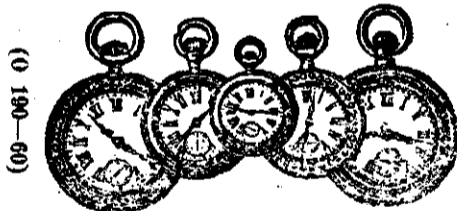
În atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca „Balkanska Carica” (Regina balcanului) și „Kraljica Bosne” (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuicei și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez

Sava T. Kojdić,
(K 500) mare proprietar în Brečka, Bosnia.

CAROL ORENDI junior,

orologier și aurar.
ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Teleki utca 24.

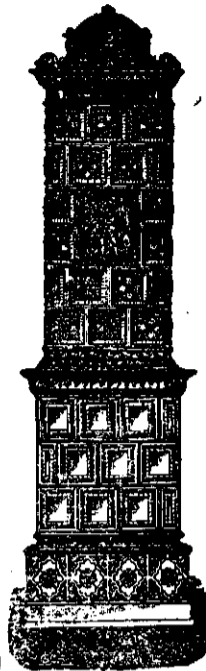

Reparaturi speciale de oroloage și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzută cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate părțile constitutive existente de oroloage. Asigurarea oroloagelor și a sticlelor dela oroloage contra spargerii. Reparaturi de oroloage de precizie.
Prețuri ieftine. Lucrare escelentă.

KISS JÁNOS

fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

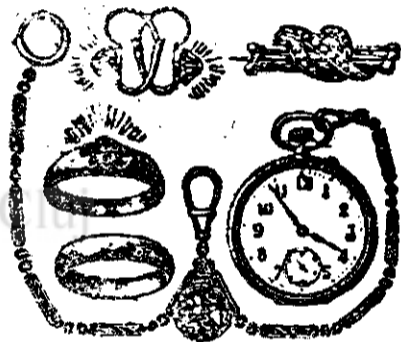
Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu *cuptoare de olano și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit.* — Pregătește, reparaază și elădește *căminuri și vetre de fert.* Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

□ □

KI 122-60

A. Slepák, giuvaergiu și

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu Brillante, obiecte de lux în argint și articole opice. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță.
Prețuri solide! — Serviciu prompt!

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboeală dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul acesta.

Plugul „JURENAK”

brevetat

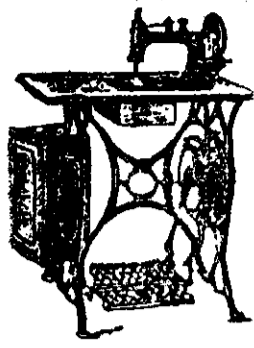
mecanism simplu, întrebuințare ușoară, regulare ușoară, cu aproape 50% ară mai mult, „ „ 30% reclamă mai puțină putere, este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere:

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

Cea mai ieftină sursă
de cumpărat **MAȘINI**
de cusut, **BICICLETE**
: și **GRAMOFOANE** :

la

Katzky és T-sa, mechanic Timișoara-Cetate (Temesvár-B) Mercy-u. 10.

Mare asortiment de plăci excelente; mașini de cusut, gramofone, dactilografe și biciclete se reparază cu prețuri ieftine.

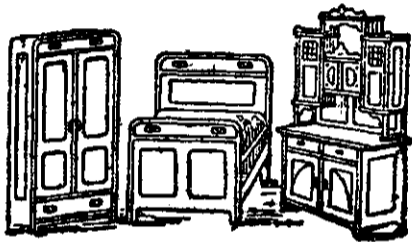
Mobile in toate stilurile * **moderne**
cea mai solidă executare

pe lângă garanță recomandă

EMIL PETRUȚIU

fabrică de mobile

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU

Salzgasse n-rul 37.

Expoziția de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

P 184-60

Nou atelier de croitorie pentru domni.

Aduc la cunoștința on. cunoșcuți și a onor. public, că am deschis

o croitorie modernă pentru domni

în plaza Thököly nr. 2. (Casa Tabakovics). Pe baza experiențelor câștigate la diferite firme cunoscute din loc, sunt în plăcuta pozițiune să pot satisface tuturor pretențiilor celor mai delicate ale on. mei mușterii.

Cu mustre fine de toamnă servesc cu plăcere.

Rog binevoitorul sprijin:

Baranyi Ferencz,

croitor pentru domni.

[Da 405-10]

Totfelul de
mobile de fer și
aramă, matrate,

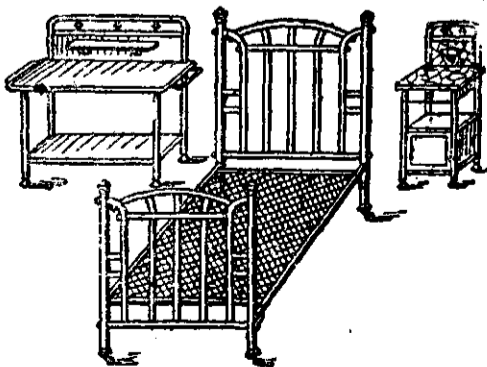
se vând cu prețuri favorabile la

CZELL și FRANCK

fabrică de mobile de fer, aramă și bănci pentru școale

BRAȘOV.

Catalog de prețuri în limba maghiară și germană, se trimite gratis.

(Ce 260-)

ATENȚIUNE!

Aduc la cunoștința on. public și a on. mei clienți, că în

atelierul meu de croitorie
din **ARAD**, str. Hunyadi, nr. 3.

primește spre executare totfelul de haine, uniforme pentru profeți, ofițeri și voluntari, precum și librete. Execuție elegantă, croi modern. Experiențele îndelungate câștigate ca croitor la cele mai de seamă firme, precum și la firmele LEO FRANK și LUDOVIC. TOTH de INOKAI sunt o dovadă, că voi putea să satisfac tuturor pretențiilor celor mai delicate.

Roagă binevoitorul sprijin:

Windt Iános,

croitor pentru bărbați

Vi 377-10

Cel mai mare magazin de blănărie

DUDÁS SÁNDOR Kolozsvár Unio-u. 12.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căcluli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptuirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang.

(Du 320-)

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — Convingerea e siguranța cea mai bună! — Rugând sprijin

(Ru 66-30)

Cu stimă:
GEORGE RUMMEL

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special **WEINBERGER JANOS**

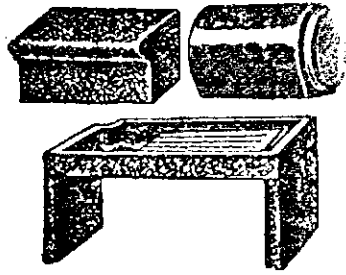
Ve 347-156 **magazin de ghete**

ARAD

bulev. Andrássy nr. 20

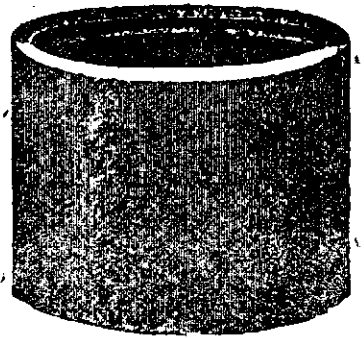
TIMIȘOARA

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

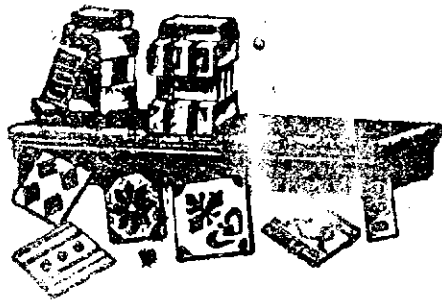
Edificare ieftină!

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învălitori de cement.

În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curentetrimit gratuit.

IOSIF SIMIGS,

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. **LUGOȘ**, Strada Buzias 37.

„VICTORIA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII.

FONDATA ÎN ANUL 1887.

Centrala: Arad, Calea Arhiducelui Iosif, Nr. 1—2, casele proprii (*vis-à-vis de primărie.*)

Filiale: în Chișineu (Kisjenő) Șiria (Világos), și Boroșineu (Borosjenő).

Capital societar . . . . . 2,500.000.— Cór.
Fond de rezervă . . . . . 2,000.000.— Cór.
Depuneri spre fructificare **15,000,000.— Cor.**
Circulațiunea anuală . 400,000.000.— Cor.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai îndelungat de trei luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4½% și 5% interese fără de nici o detragerere.

Primește depuneri spre fructificare despre cari eliberează libele.

Acordează împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat din al seu

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcasa ung. 29.349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei!

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății!

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”)
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD. BÉ-
KES. CSANÁD, BIHOR, TILKIS, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850
(Ba 240—156)

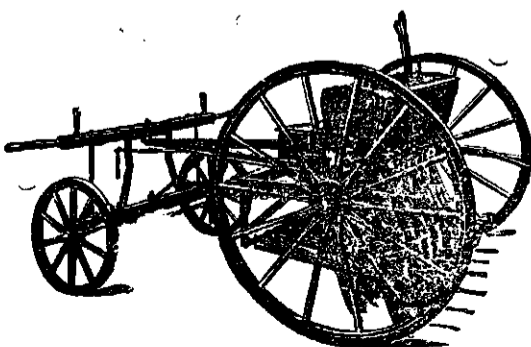
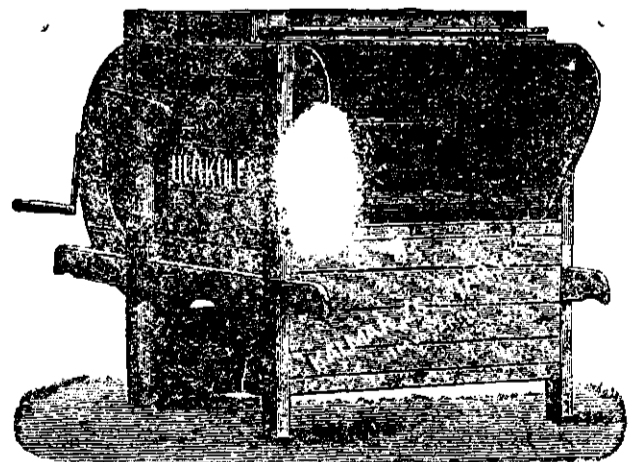
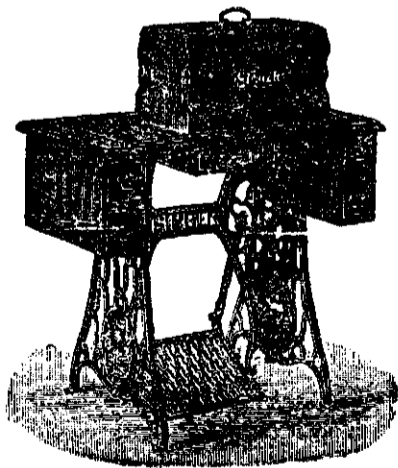
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. T. 1912. 108

Atrag atențiunea on. pu-
blice asupra marelui meu
magazin de totfelul de ma-
șini agricole cum sunt:
mașini de sămănat, tree-
rat, pluguri grape, preșuri,
și mori de struguri, ma-
șini de cusut.

Mai departe reconstruez
tot felul de Locomobile
să umble singure.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

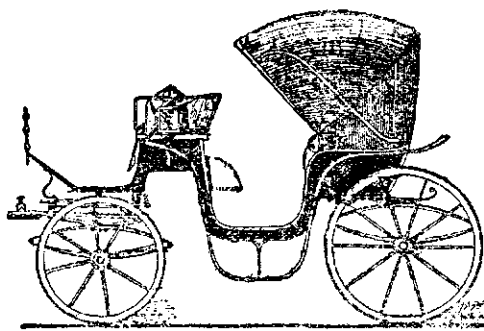
Heinrich Rastel

Ra 70-30

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin în depozit cele mai moderne TRĂSURI precum și totfelul de CĂRUȚE. Primesc ori-ce lucrare de reparare și transformare, vâpsire și pregătire de șele în preț foarte ieftin. o o o

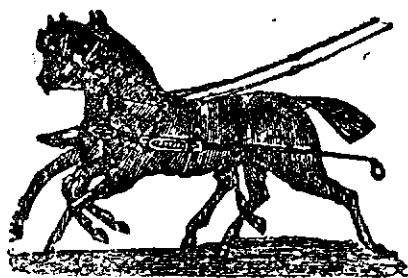
Atelier de curelărie, șelărie și coferărie:

Orendt G. & Feiri W.

(odinoară Societatea curelarilor)

Sibiu—Nagyszeben,

Heltauerg. Str. Cisnădiei 45.

Magazin bogat în articole pentru cărotat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și alte articole de galanterie, cu prețuri foarte moderate. Deozit permanent în curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi). — Recomandă pe urmă cei mai buni jamperi de piele fabricație proprie, pentru oi și militari, cari stau strâns lipite pe picior. — Reparările se execută prompt. Mare deposit de hamuri pentru cal dela soierile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (șoluri) de cal și cofere de călătorie. — Comandele se efectuează conștiințios.

Urmașul lui GROSZ FRIGYES OLASZ ANDRÁS

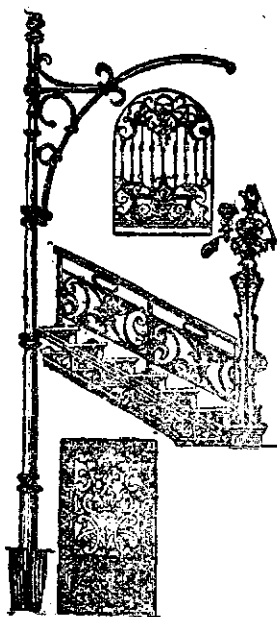
LĂCĂTUȘER PT. ZIDIRI ȘI PT. LUCRĂRI DE ARTĂ ALBA-JULIA (Gyulafehérvár) V., str. Széchenyi nr. 7.

Execut tot felul de lucrări în bransa mea, și anume: aranjamente pentru zidiri, porți de fier, gratii, grilajuri pentru morminte, lucrări de lăcătuserie, acoperise de sticlă, reparări de mașini, zidiri pentru încălzit și cuptoare de fert, precum și reparări, obiecte de lux, etc. etc., cu prețurile cele mai convenabile și serviciu prompt.

Rog binevoitorul sprijin al on. publice.

Cu stimă: (O 183-30)

Olasz András

Schwalb Adolf fia Vilmos

tinichigiu și mier.

11-0)

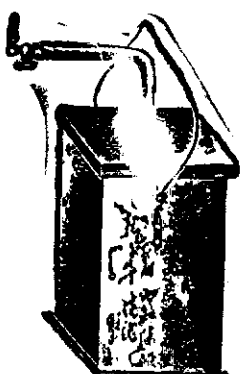
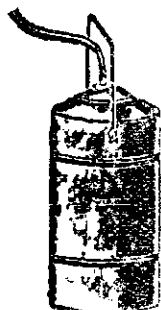
Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, lack ori petrolu, facle, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog trimis gratuit și franco.

Dacă voți să cumpărați Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

în ARAD.

TEA:

	Cor.
1 pachet mixtură f. fină	— 50
1 " " " "	1—
1 " " " "	2—
1 " " fină 1/4 kg.	250
1 " sfărmături fine	— 40
1 " " " "	— 80
1 " " " kg.	7—
1 " POPOFF nr. 4	7—
1 " " " 6	5:50
1 " " " 8	4:50

RUM:

	Cor.
1/2 litru „Hungaria”	1:10
1 " " "	2:20
1/2 " Jamaica II	1:30
1 " " II	2:60
1/2 " " I	1:80
1 " " I	3:60
1/2 " " fortior	2:70
1 " " "	5:40
1/2 " " antiqu	3:70
1 " " "	7:40

Comenzile făcute cu poșta se expediază prompt.

(Vo 506—)

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârziuri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgăiel, etc.

folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de

Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

(Ro 227-104)